

8 november 2022

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

NLQF – eindelijk een echt wetsvoorstel

En een internetconsultatie

**Met hier een bijdrage...
en kanttekeningen...
en suggesties voor aanpassingen...**

1 Inleiding

Eindelijk, een volragen wetsvoorstel voor de verdere koppeling van het NLQF, dus het nationale raamwerk voor allerlei soorten kwalificaties in ons land, aan het nationale systeem dat we hebben voor onderwijs, training, scholing en andere vormen die meehelpen aan het levenlang ontwikkelen. Het moest er toch een keer van komen, ondanks bezwaren van de Onderwijsraad en diverse kanttekeningen van de onderwijskoepels in het hoger onderwijs.

In dit nummer lopen we het wetsvoorstel uitgebreid door, mede in het licht van de internetconsultatie die gaande is – en u kunt ook nog steeds reageren¹. Het is tevens onze bijdrage hieraan. Daarom formuleren we ook onze reacties op de vragen die in de consultatie worden gesteld.

Leeswijzer

Hieronder geven we de inhoud van dit document, als een mogelijkheid om snel naar een bepaald aspect te schakelen..

De kanttekeningen die naar onze mening verdere aandacht van de overheid nodig hebben – verkeerde voorstelling van zaken en aanpassingen die wezenlijk zijn voor het NLQF... - zijn cursief in een kader in de tekst opgenomen. Voor talige elementen en fouten hebben we daar een kader met een zwaardere omlijning omheen gezet, om een extra accent te plaatsen.

Aan het eind van deze nieuwsbrief zetten we die zaken nog een keer in drie lijstjes op een rijtje, steeds met een korte toelichting om snel te kunnen aanvoelen wat er speelt. Daarin worden de belangrijkste aanbevelingen duidelijk 'uitgelicht'.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Wetsvoorstel en hoofdlijnen	2
3	Inschaling van <i>formele</i> opleidingen in het NLQF, zoals voor het hoger onderwijs	3
4	Wetsartikelen langsgelopen <i>NLQF, EQF en geschiedenis...</i> <i>AMvB</i> <i>Taal</i>	3

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/wetnlqf/b1>

4.1	<i>Vermelden opleiding en niveau: geen goed idee - toevoegen programma opleiding</i>	8
4.2	<i>Credits</i>	9
4.3	<i>Gebruik van de uitingen mbo- en hbo-niveau: verbieden...</i>	9
4.4	<i>Privaat aanbod van delen van formele opleidingen – een analyse</i>	9
4.5	<i>Gebruik naam van de hogeschool</i>	11
4.6	<i>Namen van leertrajecten</i>	11
4.7	<i>Niveau van een leertraject binnen een formele opleiding</i>	12
4.8	<i>Alleen het mbo en het private hoger onderwijs doen?</i>	12
4.9	<i>Niet alleen het EQF-niveau vermelden!</i>	13
4.10	<i>Specifiek: een leertraject binnen een non-formele opleiding</i>	13
4.11	<i>Suggestief gebruik</i>	14
4.12	<i>Positie van buitenlandse aanbieders en gebruik van niveaus</i>	15
4.13	<i>Nog een paar tekstuele zaken</i>	15
4.14	<i>Resterende artikelen</i>	15
5	Hogescholen/universiteiten, formele opleidingen en wetgeving: namen instellingen	17
6	Instellingen voor formeel onderwijs en gebruikmaken NLQF voor non-formeel aanbod	18
7	Vragen van de internetconsultatie	19
7.1	Algemeen bekijken van de vragen: wie zijn betrokken bij de communicatie	20
7.2	Algemene beschouwing, over cruciale zaken	20
7.2.1	Gebruiken van het NLQF en het EQF – niets echt overhoop gaan halen!	20
	<i>Formele opleidingen</i>	
	<i>Non-formele kwalificaties: nationaal</i>	
	<i>Monitoren ontwikkelingen naast het NLQF en reacties van het werkveld</i>	
	<i>Een privaat 'NCP' ernaast en een andere Accreditatieorganisatie</i>	
	<i>Non-formele kwalificaties: internationaal aangeboden in ons land</i>	
	<i>Leertrajecten binnen formele opleidingen</i>	
7.2.2	Voorstel: Laat men in het waardedocument het bijbehorende programma opnemen	23
7.2.3	Status van de aanbieder	23
7.2.4	Blijft van alles over... hbo-niveau en... op niveau 5...	24
7.2.5	Koppeling aan NLQF en dan ook suggesties gebruiken	25
7.2.6	NLQF-register en formele opleidingen en namen aanbieders	26
7.2.7	Post-hbo	26
8	Vragen 2 en 3 van de internetconsultatie	27
8.1	Vraag 2 van 3	27
8.2	Vraag 3 van 3	28
9	Nog even iets apart benadrukken voor onderwijsinstellingen (formeel) en het NLQF	29
10	Extra nabrander: Dutch Agency for Education and Training	29
11	Zaken die we aanbevelen aan de overheid en de commissie onderwijs van de TK	29
11.1	Suggesties, ter overweging bij het aanpassen van het wetsvoorstel	30
11.2	Lijst met tekstuele zaken, onder de loep te nemen	32
11.3	Dringende aanbevelingen als het gaat (mogelijke) aanpassingen	33

2 Wetsvoorstel en hoofdlijnen

Eerst geven we het door de overheid zelf opgesteld lijstje met de hoofdlijnen van het wetsvoorstel, om daarna in te gaan op de artikelen zelf. Zoals u bekend is en van ons gewend bent, worden aan de diverse delen van het voorstel kanttekeningen gekoppeld, met commentaren en suggesties.

2.2 Hoofdlijnen wetsvoorstel

Onderhavig wetsvoorstel beoogt het volgende te regelen:

- het NLQF als het Nederlands kwalificatiekader, met een grondslag voor vaststelling van de niveaus van het NLQF (zie artikel 1.3);
- de grondslag voor de generieke vaststelling van de verschillende NLQF-niveaus van formele opleidingen (zie artikel 2.1);
- de verplichting voor aanbieders van formele opleidingen om het NLQF- en EQF-niveau te vermelden op de diploma's van die opleidingen (zie artikel 2.2);
- de aanwijzing van een Nationaal coördinatiepunt NLQF met de status van zelfstandig bestuursorgaan (zie artikel 1.4);
- de mogelijkheid om het NLQF-niveau en daarmee het EQF-niveau van non-formele opleidingen te laten vaststellen en op waardedocumenten daarvan te vermelden (zie artikelen 3.1 en 3.3);
- de mogelijkheid om een bestuurlijke boete op te leggen als in strijd met de regels een NLQF- en/of EQF-niveau wordt vermeld of in het vooruitzicht wordt gesteld (zie de artikelen 4.1, 4.2 en 4.3).

Dit overzicht biedt de kans om snel een beeld te krijgen van wat er met het voorstel wordt beoogd. Misschien lijkt er niet zoveel nieuws onder de zon te ontdekken door degenen die het gebruik van het NLQF de afgelopen jaren hebben gevolgd. Maar dat is schijn. Zo is het hebben van de mogelijkheid om een boete op te leggen aan 'misbruikers', en dan ook heel fors, toch van belang. In ons commentaar kijken we daar ook naar, met nog een flink aantal mogelijke aanscherpingen.

3 Inschaling van formele opleidingen in het NLQF, zoals voor het hoger onderwijs

Een van de redenen die de overheid aanvoert voor het inschalen van alle *formele* – onder toezicht van de overheid staande – opleidingen in het NLQF is dat hierover afspraken zijn gemaakt op internationaal niveau. Dat heeft te maken met het hebben van een European EQF-Advisory Board waarin onder meer wordt bepaald of de koppeling van een NQF aan het EQF op de juiste wijze is gebeurd – en ook volgens de richtlijnen wordt onderhouden.

Dat betekent echter niet dat daarmee alles is dichtgetimmerd en er alleen maar algemeen geldende afspraken zijn gemaakt. Zo zijn er landen die geen formele opleidingen in het hoger onderwijs van een niveau van het NQF voorzien, niet anders dan door alleen maar te wijzen op de beoordeling ervan door het nationale accreditatieorgaan voor het hoger onderwijs, dus wat de NVAO bij ons is. Voorbeelden zijn Zwitserland en Duitsland waarbij zelfs in het laatste land geen registraties op niveau 8 zijn te vinden in het register van het DQF. Logisch aangezien daar alleen de PhD zou thuishoren. Niets in de non-formele context kan daaraan tippen, roept men aldaar keihard in koor².

Deze landen hebben naast het nationale NQF een eigen 'National Higher Education Area' waarbinnen alleen wordt gewerkt met 'cycli' en de internationale namen Bachelor, Master en Doctoral (PhD). Het zijn meteen landen die veel moeite hebben met niveau 5, door de kwalificaties ergens weg te moffelen (Duitsland) dan wel onder te brengen in een specifieke sector (Zwitserland).

Ergo, het houdt in dat er geen automatisme is om aldus te handelen. Nederland heeft echter al snel na de (private) invoering van het NLQF het geven van nummers en dus niveaus aan de vier hbo- en wo-graden in 2011 doorgevoerd. Zoiets is eigenlijk niet meer terug te draaien, zonder van alles overhoop te halen. Laat men dat nu ook maar gewoon zeggen.

4 Wetsartikelen langsgelopen

Hoofdstuk 1.
Algemene bepalingen

² Denk aan de discussies in Nederland over de invoering van een Professional Doctorate, waarbij de VH sprak over het komen tot een certificaat dat op NLQF-8 kan worden ingeschaald.

Artikel 1.1. Begripsbepalingen In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- EQF: Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren als bedoeld in de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2008 tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren;
- EQF-niveau: kwalificatieniveau binnen het EQF;
- formele opleiding: leertraject dat is geregeld bij of krachtens de Wet voortgezet onderwijs 2020, Wet op de expertisecentra, Wet educatie en beroepsonderwijs, Wet educatie en beroepsonderwijs BES of de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- kwalificatie: beoogde leeruitkomsten, zijnde wat men kent en kan doen na de voltooiing van een leertraject;
- kwalificatieniveau: niveau van de kwalificatie die wordt beschreven in termen van kennis, vaardigheden, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid;
- Nationaal coördinatiepunt NLQF: op grond van artikel 1.4, eerste lid, aangewezen rechtspersoon;
- non-formele opleiding: leertraject dat niet is geregeld bij of krachtens de Wet voortgezet onderwijs 2020, Wet op de expertisecentra, Wet educatie en beroepsonderwijs, Wet educatie en beroepsonderwijs BES of de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- NLQF: Nederlands kwalificatiekader als bedoeld in artikel 1.3;
- NLQF-niveau: kwalificatieniveau binnen het NLQF;
- onderwijsinstelling: instelling die bij of krachtens de wet bevoegd is om een waardedocument te verstrekken voor een formele opleiding waarvoor op grond van artikel 2.1 een NLQF-niveau is vastgesteld;
- Onze Minister: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- waardedocument: diploma, diplomasupplement, getuigschrift, certificaat of ander document waarin wordt vermeld dat een leertraject met succes is afgerond.

In deze opsomming zitten een paar interessante zaken:

- Men spreekt over het hebben van een 'waardedocument', als een 'bewijs' (een begrip dat ook had kunnen worden gebruikt) van dat een leertraject is afgerond, met succes zoals door de aanbieder van het traject wordt geconstateerd. Hierbij wordt gewezen op het doorlopen van een 'leertraject'. Dat is op zich logisch omdat dit alles te maken heeft met scholing, gekoppeld aan een aanpak waarin iemand 'leeruitkomsten' nastreeft en deze vervolgens verwerft.

Het had ook een 'ontwikkelingstraject' kunnen worden genoemd. Maar omdat bijv. het certificaat dat is verbonden aan een procedure voor het 'erkennen van verworven competenties' – 'ervaringscertificaat' – hierin niet is opgenomen, is dat niet een begrip dat alles kan afdekken. Het niveau van zo'n ervaringscertificaat is bovendien in de praktijk lastig te bepalen, mede omdat het om een persoonlijke situatie gaat, dus niet al zodanig structureel te beoordelen.

- Het begrip 'onderwijsinstelling' wordt hier gedefinieerd. In de huidige WHW komt het begrip één keer voor, bij het beschermen van de naam 'hogeschool'. Misschien kan de overheid het ook verder aldaar in die context gaan gebruiken, mede omdat het gaat om een organisatie die alleen maar in formele zin een waardedocument mag afgeven.

Men heeft voor het NLQF gekozen als beschrijving het 'Nederlands kwalificatiekader'. Echter, tot en met vandaag de dag hebben we het over het 'Nederlands Kwalificatieraamwerk', ook op de website van het NLQF. Dat is in lijn met de beschrijving van het EQF nl. European Qualifications Framework. Echter, er zijn ook plekken op de website van de Europese Commissie te vinden waarbij men het heeft over EKK, het Europese Kwalificatiekader, in Brussel vertaald... Het lijkt ons toch handiger om aan te sluiten bij wat we al hebben, dus het Nederlands Kwalificatieraamwerk. Het is bovendien echt een 'raamwerk', een 'frame', met daarbij een kader voor allerlei procedures en wat er zoal bij komt kijken.

Artikel 1.2. Reikwijdte

Deze wet is mede van toepassing op de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Helder en noodzakelijk.

Artikel 1.3. NLQF

1. Het NLQF is een samenhangend geheel van kwalificatieniveaus die corresponderen met die van het EQF.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden de kwalificatieniveaus van het NLQF en de relatie met de kwalificatieniveaus van het EQF vastgesteld.

NLQF, EQF en geschiedenis...

Er is van alles over het NLQF te zeggen en over de geschiedenis rond de koppeling aan het EQF, als het internationale raamwerk dat sinds 2008 wordt gebruikt voor onderwijs- en scholingskwalificaties. Maar laten we ons beperken tot het unieke niveau 4+ dat Nederland kent, om daarmee het havo en het mbo op 4 te kunnen zetten en het vwo op 4+, dus een tandje hoger. Het is bij de invoering van het NLQF en de aanpassingen erna gezien als een compromis, in meer politieke zin. Men had in eerste instantie het vwo net als de Ad op 5 gezet, maar onze overheid werd binnen de Europese afspraken teruggefloten op basis van de constatering dat het hoogste niveau dat toegang geeft tot het hoger onderwijs 4 kan en mag zijn.

Het is best opmerkelijk – zoals al eerder gemeld – dat in het wetsvoorstel en de kritiek die bijvoorbeeld de Onderwijsraad had, voortdurend wordt verwezen naar Europese afspraken. Men ‘overtreedt’ met die 4+ ook die overeenkomst – al hebben alle andere landen dit door de vingers gezien, net zoals men Duitsland heeft gedwongen om de ‘Abitur’ van 5 terug te zetten naar 4, aldaar leidend tot een deal over een (permanente?) status quo voor niveau 5, met allerlei rigide argumenten.

Tevens dient de overheid zich te realiseren dat – zoals ook voor de inschaling in het NLQF wordt aangegeven – het geheel een aanpak kent met het zoeken naar de ‘best fit’. Een mbo-opleiding op niveau 4 kan qua eenheden best gemiddeld tussen 3,50 en 4,49 zitten, door het hebben van leerdoelen op diverse niveaus, mogelijk zelfs op 5. Het vwo duurt weliswaar een jaar langer dan het havo, maar internationaal vloeit er geen enkel bloed uit als het eveneens om 4 gaat, net als het zesjarige ASO (algemeen secundair onderwijs) in Vlaanderen. Een master van twee jaren is toch ook niet te zien als 7+, in vergelijking met een eenjarige Master op 7?

Het NLQF kent voor haar ‘descriptorren’ een eigen ‘vertaling’ van de EQF-descriptorren. Zo vormen de componenten ‘kennis, vaardigheden, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid’ een Nederlandse interpretatie ervan. Daarnaast hanteert men voor het hoger onderwijs de zgn. Dublin Descriptorren, met een eigen set aan componenten en criteria. Al snel na de ingebruikname van het NLQF is door een internationale commissie vastgesteld dat beide sets descriptorren compatibel zijn, zodat een hogeschool of universiteit bij een NVAO-aanvraag zelf mag bepalen welke set wordt ingezet³. Een belangrijk element dat je als een kenmerkende aanvliegroute zou kunnen zien, is dat het EQF is ontworpen rond het ‘levenlang leren’ (door ons omgedoopt in ‘ontwikkelen’) en dat het behalen van een bepaald niveau iemand geschikt maakt om op dat niveau werkzaamheden te kunnen verrichten, in allerlei flexibele omstandigheden. Bij de Dublin Descriptorren gaat het er mede om iemand specifiek de kans te bieden door te stromen naar een volgend niveau, binnen het hoger onderwijs in z’n geheel.

AMvB

Het NLQF, het Nederlandse kwalificatiekader in het voorstel en dus niet het Nederlandse kwalificatieraamwerk zoals het in de wandelgangen wordt genoemd, wordt dus onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid vastgesteld. Het kent nu 8 niveaus (met een soort tussenniveau, 4+) maar het kan best zo zijn dat over enige tijd men besluit er meer of minder van op te nemen in het NLQF als zich essentiële veranderingen voordoen.

Het is verder zo dat ook het EQF aan veranderingen onderhevig kan zijn. Niet dat zoiets snel valt te verwachten maar in theorie kan het wel zo zijn.

In beide gevallen zal er iets moeten gebeuren als het erom gaat de verbindingen tussen de niveaus van het NLQF en EQF vast te leggen. Het lijkt ons dat de hier genoemde AMvB dit proces regelt, op basis van een nul-situatie, zoals bij de invoering van de wet geldt voor het NLQF en EQF.

³ Een instelling mag ook een eigen set descriptorren maken, als die maar compatibel is met beide bestaande sets (en opmerkelijk dat het na 2011 ook al de NLQF-set mocht zijn...). Of er een instelling is geweest die dat heeft gedaan, is ons niet bekend.

We nemen aan dat het NCP dit alles in de gaten gaat houden en dat men van daaruit in het systeem dat men hanteert, de eventuele veranderingen doorvoert. De overheid kan opnemen in de AMvB dat er wordt verwezen naar dat systeem rond het NLQF en EQF, zonder de AMvB zelf hoeven aan te passen, en dat men daarbij de actuele NLQF, EQF en koppelingen overneemt.

Het betekent dat de formele opleidingen daarin meteen worden meegenomen. De SBB, NVAO en andere organisaties die elk hun eigen deel van de formele opleidingen beheren, kunnen op gezag van de overheid een en ander doorvoeren. Dit alles is van groot belang voor hetgeen verder in dit wetsvoorstel staat als het gaat om de rol van het NCP voor het NLQF. De juristen van de overheid moeten zich daar over gaan buigen wat betreft de consequenties van deze insteek. Van onze kant proberen we dit ook te doen, voor zover zoiets in onze macht ligt.

Taal

Er staat: 'Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur...'. Bij algemene... lijkt ons prima, maar 'krachtens algemene...' niet helemaal. Moet er dan niet staan 'Bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur...'?

Artikel 1.4. Nationaal coördinatiepunt NLQF

1. Bij algemene maatregel van bestuur wordt een rechtspersoon aangewezen als Nationaal coördinatiepunt NLQF.
2. Het Nationaal coördinatiepunt NLQF heeft tot taak:
 - a het op aanvraag vaststellen van het NLQF-niveau van een non-formele opleiding;
 - b het beheren van een openbaar register van non-formele opleidingen waarvoor op grond van artikel 3.1 een NLQF-niveau is vastgesteld;
 - c het verstrekken van informatie over het NLQF en het EQF; en
 - d het onderhoud en het beheer van het NLQF en het bijdragen aan de ontwikkeling van het EQF.
3. Wijzigingen in de statuten van het Nationaal coördinatiepunt NLQF behoeven de goedkeuring van Onze Minister.
4. Onze Minister verstrekt het Nationaal coördinatiepunt NLQF subsidie voor de taken, genoemd in dit artikel, en kan nadere regels stellen voor die verstrekking.
5. De in het eerste lid bedoelde voordracht voor de algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide Kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Prima. Maar het lijkt ons dat in lid 2 bij onderdeel b moet komen te staan: '...een NLQF-niveau en het bijbehorende EQF-niveau is vastgesteld'. Dat heeft te maken met de eerdere opmerking over de AMvB rond het NLQF en het EQF. Het is zonder meer nodig om de dynamiek ergens te beleggen en daarvoor komt het NCP (de overheid mag best die afkorting gebruiken) zonder meer in aanmerking, gezien de rol die men speelt in ons land en in Europa. Onder het verstrekken van informatie valt in die zin die dynamiek, het aangeven wat er verandert en hoe daarmee om te gaan. Nogmaals het waarom: Nederland kan zelf op een gegeven moment het NLQF aanpassen, en daarmee verandert de wet niet. Maar het EQF kent wel degelijk een eigen aanpak en dynamiek, en daarmee zal het NCP altijd die vertaling van het NLQF naar het EQF op basis van actuele gegevens moeten verrichten.

In het verlengde hiervan moet op deze plek ook worden gemeld dat er afspraken dienen te worden gemaakt over het doorvoeren van aanpassingen die in de loop der tijd plaats kunnen vinden rond de niveaus van het NLQF en het EQF en daarmee dus de verbindingen daartussen. Als het register van het NLQF op basis van andere niveaus dient te worden aangepast, is dat de verantwoordelijkheid van het NCP, voor de non-formele opleidingen. De overheid neemt die transitie voor de formele opleidingen voor haar rekening.

In het NLQF-register staat de datum van inschaling. Als binnen de zes jaren daarna de niveaus worden aangepast, zal dit uiteraard in het register worden doorgevoerd. Het is aan de aanbieders van deze opleiding hoe dit verder te communiceren met degenen die een waardedocument hebben ontvangen op basis van het 'oude' raamwerk. Daarbij nemen we aan dat binnen de systemen van de aanbieders zelf een en ander zonder meer wordt doorgevoerd.

Nog even taalkundig, toch maar weer een keer: In lid 2 hoort bij c. geen 'en'. Als men steeds een ';' had gebruikt, dan mag het weer wel. Wetgever, kijk eens zelf naar het rijtje met de hoofdlijnen van het wetsvoorstel, en naar het gebruik van ';' bij een opsomming. Ja, dus?

Hoofdstuk 2. NLQF-en EQF-niveaus formele opleidingen

Artikel 2.1. Vaststelling NLQF-niveaus formele opleidingen

Bij ministeriële regeling worden voor bij die regeling te bepalen formele opleidingen, de NLQF-niveaus vastgesteld.

Het NCP heeft zoals nu het geval is, niets van doen met de koppeling van formele opleidingen aan het raamwerk. Dat gebeurt onder meer via de NVAO in het kader van de 'toets nieuwe opleiding'.

Na de invoering van dit wetsvoorstel zal in het advies van de NVAO en het besluit van OCW het niveau wel worden opgenomen, om misverstanden te voorkomen.

Artikel 2.2. Vermelding niveau op waardedocumenten formele opleidingen

1. Indien voor een formele opleiding op grond van artikel 2.1 een NLQF-niveau is vastgesteld, wordt op een waardedocument dat door een onderwijsinstelling voor die formele opleiding wordt afgegeven, het NLQF-niveau en het daarmee corresponderende EQF-niveau vermeld.
2. Op een waardedocument dat door een onderwijsinstelling wordt afgegeven voor een leertraject dat deel uitmaakt van een formele opleiding waarvoor op grond van artikel 2.1 een NLQF-niveau is vastgesteld, wordt vermeld van welke formele opleiding dat leertraject deel uitmaakt en het NLQF- en het daarmee corresponderende EQF-niveau van die formele opleiding.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op een getuigschrift als bedoeld in artikel 7.11, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Een paar formele zaken om meteen maar mee te beginnen:

- De overheid stelt derhalve vast welk niveau aan een formele opleiding wordt gekoppeld, maar dan alleen maar voor het NLQF. Er zal daarom ook nog een actie moeten zijn waarbij in deze situatie het NLQF-niveau wordt gekoppeld aan het daarmee corresponderende EQF-niveau. Dat is in formele zin nodig, ook al is via allerlei andere bronnen deze link wel te vinden.
- Er wordt een verplichting in het leven geroepen om in alle documenten die op een opleiding betrekking hebben, het niveau van het NLQF en ook van het EQF te vermelden. Daarvan is evenwel het getuigschrift (de formele naam van wat nog vaak een diploma wordt genoemd in het hbo⁴) uitgezonderd, om het mogelijk te maken dat ook buitenlandse instellingen getuigschriften kunnen uitreiken, met een verwijzing naar het raamwerk in het eigen land.

Maar de meest interessante zaak is, gelet op lid 2, de volgende:

- De overheid ziet steeds meer en meer dat er onderwijsinstellingen zijn die delen van formele trajecten in de markt zetten. Dat kan in formele zin voor de bekostigde instellingen niet leiden tot een financiering door de overheid⁵, want dan hebben we het over een geprivatiseerd aanbod. Iemand kan en mag een deel van een opleiding volgen in een private setting en bij een private aanbieder (een rechtspersoon voor hoger onderwijs) door daarvoor apart te betalen. Maar ook bekostigde instellingen kunnen privaat handelen, zonder om bekostiging te vragen voor iemand bij het laten volgen van een bepaald scholingstraject. Dat zou kunnen gebeuren, in lijn met dit wetsartikel, met inzet van een of meer onderwijseenheden van een formele opleiding. Echter, er zijn ook andere constructies mogelijk die daarop lijken en wellicht niet passen bij de bedoeling van de wet. Hieronder komen er daarop terug.
- Het gaat bij dit alles in het voorstel om het gehele aanbod aan formele opleidingen, dus bij het mbo, hbo en wo, en mogelijk andere sectoren, al kan de uitwerking per sector verschillen.

⁴ De Engelse vertaling van 'getuigschrift' is toch 'Diploma' dan wel 'Certificate', en zie daar: het misverstand.

⁵ Er wordt wel nagedacht over het gaan bekostigen van eenheden dan wel bundels eenheden van een formele opleiding, mede gelet op het belang voor het levenlang ontwikkelen en op het feit dat de maatschappij als het ware voor zo'n opleiding betaalt en dan eigenlijk ook wel recht kan doen gelden op het ('gratis') afnemen van delen ervan. Door er privaat een bedrag voor neer te tellen, wordt als het ware twee keer een vorm van financiering in stand gehouden. Als hierover meer bekend wordt zal dit zonder meer ook tot een internetconsultatie gaan leiden.

- Een aandachtspunt dat meteen hier kan worden aangekaart, is dat bepaalde eenheden die een leertraject vormen, een plek kunnen hebben in meerdere opleidingen en ook op verschillende niveaus. Dat kan onder meer gelden voor Ad- en Bacheloropleidingen die als het ware inhoudelijk verwant parallel aan elkaar lopen maar tevens allerlei eenheden met elkaar mogen en zullen delen, afhankelijk van de constructie (zoals het zgn. 2+2-model waarbij de bacheloropleiding via de Ad kan lopen).

In zo'n geval is niet helder op basis van het wetsvoorstel welke opleiding dient te worden vermeld. Als het eenheden uit de eerste fase zijn, zou de Ad-opleiding kunnen worden genoemd, en bij eenheden uit de tweede fase de bacheloropleiding. Het kan echter tot verwarring leiden in diverse gevallen, zeker als eenheden door een student zelf in de gehele leerlijn kunnen worden gekozen, dus welke zowel in de eerste als de tweede fase van het traject zijn op te nemen. Ook komt men dan in de knel met het niveau, maar daarop komen we eveneens nog terug.

4.1 Vermelden opleiding en niveau: geen goed idee - toevoegen programma opleiding

- De overheid stelt dat het onderwijsinstellingen is toegestaan een deel van een formele opleiding op een bepaalde wijze onbekostigd, dus in een private context, te verzorgen en ervoor een waardedocument af te geven, ongeacht wat de waarde ervan is, zoals wellicht hierbij kan worden gedacht aan het vaststellen van het civiele effect. Men kan zonder tussenkomst van de NVAO, SBB of het NCP op geheel eigen wijze communiceren wat de status is en hoe die wordt gebruikt en ingezet. Uiteraard kan iemand op basis ervan om vrijstellingen te vragen als eerst alleen dat deel is gevolgd en daarna wordt gekozen voor de gehele opleiding.
- Hierbij moet meteen toch worden aangegeven dat in het hoger onderwijs het zonder meer los aanbieden van onderdelen van formele opleidingen alleen is voorbehouden aan private instellingen (en de Open Universiteit). Bij het mbo is dit wel een optie voor bekostigde ROC's als het om een privaats aanbod gaat, met delen die zonder meer een civiel effect kennen.

Daarnaast is het instellingen toegestaan om degenen die uitvallen een 'verklaring' (voor hbo en wo op basis van artikel 7.11, lid 5, van de WHW) mee te geven. Daarin worden de onderwijs-eenheden vermeld die met voldoende resultaat zijn afgerond. Deze verklaring valt, als we het goed begrijpen, onder het begrip 'waardedocument', zoals hier bedoeld.

Er zal voor dat lid 5 ook een wettelijke aanpassing dienen plaats te vinden, zoals een en ander gaat gelden voor vermeldingen in het diplomasupplement.

- Het voorschrift wordt zodanig dat in zo'n geval dient te worden aangegeven uit welke formele opleiding de eenheid of eenheden afkomstig is resp. zijn. Dat is op zich een logische actie. Maar vervolgens moet ook het niveau van die opleiding worden genoemd, in een directe relatie daarmee. Dat lijkt ons niet erg handig. Het hebben van een niveau is een gevolg van internationale afspraken rond het EQF en NLQF. Daarbij is aangegeven dat deze aanpak nadrukkelijk is bedoeld voor *complete* formele opleidingen.

Door nu als zodanig het niveau ervan aan een deelkwalificatie te koppelen, zou 'men' kunnen denken dat het een leertraject is met een smalle aanpak, dus met eenheden die als zodanig toch een complete smalle leerlijn binnen de formele opleiding vormen. Zo behoort een propedeuse van een hbo-bacheloropleiding wel een deel van de leeruitkomsten te omvatten maar zal het eerste leerjaar in het algemeen ergens qua niveau rond 4,5 zitten. Maar het kan ook om een herkenbaar leertraject gaan dat uit alle leerjaren een paar eenheden omvat en daarmee een soort opleidingsdifferentiatie betreft, met een eigen civiel effect.

Ons voorstel is om, gezien feit dat de formele aanpak bij het EQF alleen geldt voor volledige opleidingen, het moeten vermelden van het niveau in deze setting uit het wetsvoorstel te halen, al weten we dat het noemen van het type opleiding ook al voor verwarring kan zorgen.

Maar in het algemeen mag worden verondersteld dat als er wordt gesproken over bijvoorbeeld een hbo-bacheloropleiding, het impliciet helder is alwaar deze opleiding moet worden gepositioneerd. Ook is dan bekend, zo onderhand, dat het om niveau 6 van het NLQF en het EQF gaat.

In het verlengde hiervan moet het niet worden toegestaan voor het hbo en wo om bij een deeltraject de graad van de opleiding te vermelden, alweer omdat er teveel suggestie vanuit gaat. Voor een deel van een formele opleiding kan nu ook geen graad worden afgegeven⁶.

- Een mogelijkheid die de overheid dient te overwegen (misschien ook wel valt aan te raden en dat doen we dan ook hierbij, als een soort eis) is dat bij het waardedocument voor het leertraject een overzicht wordt gevoegd van het programma zoals dat op het moment van verstrekken voor de gehele formele opleiding geldt. De eigenaar van het waardedocument kan daarmee aantonen op welke plekken de betreffende onderwijseenheden voorkomen of eventueel kunnen worden ingevoegd op basis van een keuzeproces door een formele student.

4.2 Credits

In het hoger onderwijs worden studiepunten gebruikt, in de internationale context 'credits'. Aan een leertraject dat is samengesteld uit onderwijseenheden van een formele opleiding, kan derhalve een aantal studiepunten worden toegekend, kijkend naar het programma ervan. Daarmee is er ook een duidelijke noodzaak om goed te kijken naar de waarde van het traject als geheel.

Overigens speelt nu ook nog mee hoe om te gaan met de 'micro-credentials'. Daarbij wordt vaak gedacht aan eenheden met een beperkt aantal studiepunten. Is een MC een soort leertraject?

4.3 Gebruik van de uitingen mbo- en hbo-niveau: verbieden...

In het verlengde hiervan en in dit kader van het wetsvoorstel dient eveneens een besluit te worden genomen over het gebruik van de begrippen 'mbo-niveau', 'hbo-niveau', 'vwo-niveau' en andere koppelingen van een formele sector aan 'niveau'.

Men kan nog steeds opleidingen, kwalificaties en scholingstrajecten in de markt zetten, met daarbij aangegeven dat het gaat om een programma op zo'n niveau. Het meest gebruikt in die zin is het begrip 'hbo-niveau'. De overheid kan best in het verlengde van dit wetsvoorstel besluiten om deze vermelding te verbieden en erop te wijzen dat de aanbieder de kans heeft om de kwalificatie aan het NLQF te laten koppelen en in het waardedocument te vermelden op welke doelgroep het traject is gericht, met aanvullende informatie die een cursist wegwijs kan maken. Het NLQF is als zodanig een mooi alternatief voor het onjuist inzetten van het begrip 'niveau'.

4.4 Privaat aanbod van delen van formele opleidingen – een analyse

Zoals reeds is aangegeven, willen we ingaan op het aanbieden van leertrajecten, dus een bundel onderwijseenheden (mag ook een grote eenheid zijn) uit een formele opleiding. Daarbij behandelen we een viertal opties die het meest zijn aan te treffen⁷, als het gaat om een leertraject van een...

- 1 ... private onderwijsinstelling voor het mbo
- 2 ... private ho-instelling, zijnde een rechtspersoon voor hoger onderwijs
- 3 ... bekostigde hogeschool, binnen de kaders van de formele opleiding
- 4 ... bekostigde hogeschool, binnen de mogelijkheden om privaat te handelen.

1

Er zijn voldoende private aanbieders van formele mbo-opleidingen die delen ervan in de markt zetten. Dat is volledig legaal aangezien zowel de opleidingen als de leertrajecten daarbinnen niet door de overheid worden bekostigd en ook niet op doelmatigheid worden beoordeeld⁸.

⁶ Door alle ontwikkelingen binnen het onderwijs in alle landen en de verdere invoering van het EQF wordt steeds meer en in allerlei omstandigheden het nummer van het niveau meegenomen in de communicatie, zeker in de internationale contacten. Dat wil zeggen dat er allereerst wordt gekeken naar het EQF-niveau, vervolgens naar wat de status van de aanbieder is, met een vermelding van de opleidingsoriëntatie (academic, professional, vocational, general...), om dan te bezien hoe zaken als accreditatie, kwaliteitszorg, wetgeving en andere aspecten in een nationale context zijn vastgelegd. Die insteek zal steeds belangrijker worden, maar voor het hoger onderwijs hebben de namen Associate, Bachelor, Master en Phd een dusdanig sterke, krachtige en herkenbare positie verworven dat het niveau bij het EQF bij ons eigenlijk ondergeschikt is geworden.

⁷ Er zijn ook constructies mogelijk binnen het mbo die een eigen geschiedenis kennen en al vaker onder de loep zijn genomen. Bij het wo komen ook private constructies voor, via samenwerking met private partners.

⁸ Er wordt voorgesteld dat een koppeling van leertrajecten aan het NLQF in het kader van de STAP-regeling kan worden gebruikt.

In dit geval kan de aanbieder in een waardedocument van een leertraject de naam van de mbo-opleiding noemen. Daarin is eigenlijk vaak al het niveau opgenomen, dus het vermelden daarvan is dan niet meer nodig en ook niet handig, zoals al eerder gemeld. Een mooie aanvulling is overigens het daarbij opnemen van het bijbehorende programma van dat moment, een aanbeveling die we elders al hebben gedaan en verderop nog eens zullen toelichten.

2

Een private instelling voor hoger onderwijs kan als rechtspersoon ook zonder verdere enige toetsing of goedkeuring van buitenaf leertrajecten uitzetten binnen een formele opleiding. Deze zijn zonder meer aan te bieden waarbij de afnemer als cursist lesgeld betaalt.

We komen er bij het vierde geval nog verder op terug, maar een private opleiding kent in het algemeen verregaande mogelijkheden om een complete catalogus met onderwijseenheden beschikbaar te stellen voor deze cursist. Zo liggen bij een hbo-bacheloropleiding heus niet exact voor 240 studiepunten aan onderwijseenheden op de plank. Door het hebben van keuzevakken, minoren, vakken van andere opleidingen, maatwerkeenheden (voor alleen een bepaalde groep), stages, projecten en allerlei andere opties, kan het wel gaan om vele honderden studiepunten.

Bij de toets nieuwe opleiding wordt vooral heel sterk gekeken naar de kern van de opleiding. Voor de rest heeft een aanbieder erg veel vrijheid om een vorm van maatwerk te bieden binnen een leertraject.

Dit betekent – nogmaals – dat het vermelden van het niveau geen goede zaak is, als niet bekend is of het traject voldoende leeruitkomsten kent die tot de laatste fase van de opleiding behoren. Het meenemen van het actueel geldende programma van de formele opleiding waarvan het leertraject deel uitmaakt, is in dit kader al veel beter, mede omdat duidelijk te maken valt wat de standaard is en wat vooral toch daarnaast als een vorm van maatwerk voor de student moet worden gezien.

3

Een bekostigde hogeschool kan op basis van de WHW private activiteiten ontplooiën die in lijn zijn met wettelijke taken van het hbo en tevens een aantoonbare meerwaarde hebben. Dat zijn nogal lastige eisen, moeilijk om te zetten naar concrete constructies, zonder in de knoop te komen met de NVAO, Inspectie en andere organisaties die namens OCW kijken wat er zoal gebeurt.

Zo valt het simpelweg aanbieden van onderwijsheden die uit een formele opleiding worden geplukt, aan niet-studenten, dus op basis van het zijn van een cursist, in principe hier niet onder. Zo'n aanbod, ook binnen een leertraject, wordt in ieder geval niet bekostigd.

De vraag is derhalve of deze aanpak een meerwaarde heeft voor het hbo en de hogeschool. Het is geen verklaarbare vorm van valorisatie, dat is zeker. Tevens wordt hiermee het 'level playing field' betreden, met als tegenspeler de puur private markt.

Het lijkt ons, op basis van de huidige regels en kaders, niet zonder meer en altijd mogelijk om als bekostigde hoger onderwijsinstelling een leertraject aan te bieden, zoals in dit wetsvoorstel bedoeld wordt. Laat de wetgever dit nog maar eens stevig gaan uitzoeken.

4

Een andere optie die een bekostigde hogeschool kan aanboren, is het maken van leertrajecten waarin onderwijseenheden van een formele opleiding zijn opgenomen, aangevuld met zaken die inspelen op een bepaalde doelgroep of op specifieke functies en werkzaamheden. Dat betekent dat een programma wordt samengesteld dat door de betreffende hogeschool in een private context is te verzorgen. De afnemers betalen lesgeld en kunnen bezien in welke vorm alles valt te gieten.

In het wetsvoorstel gaat het om een leertraject dat is te herleiden tot de formele opleiding, als basis. Dat is, zoals bij situatie 2 hierboven al is aangegeven, een vorm van 'open formulering'. In principe zouden maatwerk-eenheden ook kunnen worden aangemerkt als behorende tot het aanbod waaruit ook de reguliere studenten kunnen kiezen. Alleen is het dan zo dat dit in de praktijk niet altijd mogelijk is voor die studenten en worden deze eenheden alleen voor specifieke situaties ingezet.

Daarmee komt dus de vraag naar boven in hoeverre het geheel aan eenheden binnen een formele opleiding is samengesteld. Dat in theorie een dergelijk maatwerk-leertraject (op termijn) zou kunnen worden bekostigd, is een veronderstelling, maar niet realistisch, lijkt ons. Dat is mede het geval

omdat ook hierbij de vraag is of aldus wordt voldaan aan de eis dat de activiteit een meerwaarde dient te hebben voor de hogeschool en nadrukkelijk past bij de doelstellingen van het hbo.

Maar een andere constructie die steeds meer opgeld doet en met de verdere inbedding van het NLQF ook weer een boost gaat krijgen, is dat bekostigde hogescholen allerlei spin-offs van de formele opleidingen maken, zoals hierboven gemeld⁹. Dat zijn trajecten die zich nadrukkelijk richten op doelgroepen waarbij bekend is dat het geheel ook wordt ingezet voor mensen die een bepaalde functie hebben of die juist dienen te worden bij- en opgeschoold. Het gaat om reguliere onderwijs-eenheden, mogelijk in een ander vat gegoten, met allerlei zaken die nodig zijn voor de doelgroep, op uitdrukkelijk verzoek van die kant, dus gericht op de dynamiek in een deel van het werkveld. Hierbij zou nu juist wel als argument kunnen worden aangevoerd dat met dergelijke trajecten een hbo-opleiding voeling houdt met de arbeidsmarkt en snel kan constateren wat er speelt qua vraag naar competenties. Daarmee kunnen de formele opleidingen worden geactualiseerd.

Dit programma wordt als scholingskwalificatie aangeboden aan het NCP om aldaar een inschaling te krijgen op een bepaald niveau. De aanbieder is een formele onderwijsinstelling – en dat geldt ook voor de private hogescholen – en derhalve hoeft alleen maar voor de inschaling te worden betaald. Dat maakt het allemaal aantrekkelijk voor externe vragers naar scholing: De aanbieder is een hogeschool en het niveau is bepaald door het NCP. Dat het geen formele graad oplevert, zal veel werkgevers een zorg zijn. Het gaat om het aanleren van competenties, doelgericht dus.

Dit geheel valt dus niet onder dit wetsvoorstel als het gaat om het hebben van een leertraject binnen een formele opleiding. Het betreft hier om een non-formeel scholingsaanbod¹⁰, behorend bij een ander artikel in het wetsvoorstel.

4.5 Gebruik naam van de hogeschool

Wel moet de overheid in het kader van dit wetsvoorstel en de WHW met betrekking tot de private activiteiten nog een keer gaan bezien of deze aanpak onder de naam van de hogeschool kan worden geschaard. Daarbij speelt mee dat een bekostigde hogeschool een status heeft – een reputatie zou je kunnen zeggen – die wel degelijk van invloed is op het gedrag van de afnemers. Het gevaar is dat als een dergelijk privaat leertraject aan bijv. niveau 6 van het NLQF wordt gelinkt, 'men' gaat denken dat het een kwalificatie is die vergelijkbaar is met de Bachelor. Dat is zeker het geval als het leertraject relatief veel onderwijseenheden van de formele bacheloropleiding omvat. Een andere aanpak zou derhalve kunnen zijn dit alsnog te gaan verbieden dan wel ervoor te gaan zorgen dat een dergelijk leertraject wordt ondergebracht bij een private instelling, in de rol van 'preferred partner'. Op die wijze kan van elkaar worden geleerd, als er privaat maar een juiste kostprijs voor in rekening wordt gebracht.

Er zijn al constructies op dat vlak, met bekostigd en privaat onder eenzelfde bestuur. Maar dan zou ook moeten worden vastgesteld en formeel vastgelegd dat de naam van die private instelling nadrukkelijk en duidelijk afwijkt van die van de bekostigde hogeschool.

4.6 Namen van leertrajecten

Een specifiek aandachtspunt is of dergelijke specifieke leertrajecten een eigen naam kunnen hebben. Binnen formele opleidingen kennen we afstudeerrichtingen (tracks) die een eigen naam meekrijgen en bij een accreditatie dienen te worden verantwoord. Maar kan dit ook het geval zijn voor leertrajecten die bestaan uit een bundel eenheden, zonder daarmee een formele leerlijn te vormen?

Als een dergelijke kwalificatie door het NCP wordt ingeschaald, heeft de aanbieder het volledige recht er zelf een naam aan te koppelen. Het NCP zal hierover geen oordeel kunnen vellen, tenzij dit ook straks in de statuten en reglementen ervan wordt opgenomen.

⁹ Dat gebeurt ook steeds meer via een landelijke organisatie die dergelijke trajecten als het ware 'verzameld' en beoordeeld. Ze worden in het register ervan opgenomen. Een voorbeeld is CPION. Deze constructie wordt hier verder niet besproken als zodanig.

¹⁰ De overheid heeft gekozen voor een indeling in formeel en non-formeel (dat ook 'niet-formeel' had kunnen worden genoemd). Bij het laatste wordt internationaal ook wel gesproken over 'non-degree', voor het hoger onderwijs, of 'non-credit'. Maar daarbij moet meteen worden gedacht aan het gebruik van de zgn. 'micro-credentials', door het hoger onderwijs nu toch gezien als wat hier als leertraject wordt gedefinieerd nl. het hebben van eenheden waaraan studiepunten, dus credits, verbonden zijn.

Kortom, het wetsvoorstel zal hierover een uitspraak dienen te doen, om te voorkomen dat binnen een formele opleiding – en dan in de private setting – allerlei benamingen ontstaan die niet of nauwelijks een relatie hebben met het deel van het werkveld dat past bij die formele opleiding.

4.7 Niveau van een leertraject binnen een formele opleiding

Een leertraject kan worden aangeboden bij het NCP voor inschaling in het NLQF. Het is dan zo dat volgens de spelregels de aanbieder zelf aangeeft op welk niveau de kwalificatie dient te worden getoetst. Dat zou kunnen inhouden dat de aanbieder van de kwalificatie niet kan claimen dat het niveau ervan boven het niveau van de bijbehorende formele opleiding uitstijgt.

Maar het kan echter wel spelen bij een (private) Ad-opleiding waarbij onderwijseenheden in het programma zijn opgenomen die al tegen niveau 6 'aanscherpen', op basis van de constructie van de leerroute Ad-Bachelor. Ook kan het zo zijn dat het werkveld voor een Ad-opleiding functies en werkzaamheden kent die allerlei leeruitkomsten en competenties vereisen die al boven 5 uitstijgen. Dat maakt het mogelijk om een leertraject te pakken en op 6 te laten zetten. In formele zin is daar niets tegen in te brengen.

Daarnaast zou het zeker interessant kunnen gaan worden als het NCP zelf constateert dat het niveau van een deelprogramma afwijkt van het formele niveau of dat het niet spoort met het door de aanbieder voorgestelde niveau (want daarvan gaat het NCP dus in eerste instantie uit).

4.8 Alleen voor het mbo en het private hoger onderwijs doen?

Een wezenlijk punt is om in het wetsvoorstel bepaalde zaken uit te zonderen, dus niet in te zetten voor het bekostigde hbo en wo. Er worden steeds meer discussies gevoerd over wat wel en niet mag en in hoeverre een hogeschool of universiteit toch allerlei eigen constructies op eigen houtje gaat hanteren.

Hoofdstuk 3. NLQF-en EQF-niveaus non-formele opleidingen

Artikel 3.1. Inschalen non-formele opleidingen

1. De natuurlijke persoon of rechtspersoon die een non-formele opleiding verzorgt, kan bij het Nationaal coördinatiepunt NLQF een aanvraag indienen om het NLQF-niveau vast te stellen van die non-formele opleiding.
2. Indien van een non-formele opleiding het NLQF-niveau is vastgesteld, vermeldt het Nationaal coördinatiepunt NLQF de betreffende opleiding en natuurlijke persoon of rechtspersoon in een openbaar register.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld in verband met de vaststelling van een NLQF-niveau van non-formele opleidingen, waaronder voorwaarden voor de vaststelling, de geldigheidsduur en de intrekking, in verband met de aanvrager en in verband met het register.

Interessant dat het ook een persoon kan zijn die een kwalificatie laat koppelen aan het NLQF, dus iemand die in z'n eentje een onderwijsinstelling heeft – een zgn. éénpitter dus. Mogelijk dat het formeel kan, maar kijkende naar de eisen die aan een aanbieder worden gesteld, lijkt dit een schier onmogelijke optie te zijn.

Ook zijn er allerlei wettelijke voorwaarden gekoppeld aan het aanbieden van diensten waardoor een legale status onontkoombaar is. Bovendien lijkt een natuurlijk persoon lastiger bij misbruik aan te spreken, gezien het vaak ontbreken van een wettelijke basis voor de werkzaamheden.

Al eerder is in dit document ingegaan op de taken van het NCP bij het vaststellen van de niveaus bij het NLQF en dan meteen ook het EQF, inclusief het doorvoeren van aanpassingen als het NLQF dan het EQF of beide raamwerken worden vernieuwd. Hier wordt gesproken over het inschalen van een non-formele opleiding in het NLQF maar daar is vervolgens onlosmakelijk het niveau van het EQF verbonden.

Dat betekent dat het NCP verantwoordelijk is voor die 'conversietabel' van NLQF naar EQF en deze tabel in het register als document opneemt, op basis van de daarvoor geldende AMvB. Daarbij is uiteraard contact met de overheid nodig als het gaat om de formele opleidingen die ook voor hun waardedocumenten het een en ander dienen te regelen.

Het kan daarmee ook zo zijn dat het NCP in het register beide niveaus opneemt, maar dat is verder te regelen. We komen er nog op terug.

Artikel 3.2. Leges inschalen non-formele opleidingen

1. Het Nationaal coördinatiepunt NLQF heft voor het vaststellen van een NLQF-niveau van een non-formele opleiding leges bij de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de betreffende non-formele opleiding verzorgt.
2. De hoogte van de leges wordt vastgesteld bij ministeriële regeling.

De overheid gaat zorgen voor de financiering van het NCP, net als bij de NVAO en de SBB en andere organisaties. We nemen dat in de begroting ervan rekening wordt gehouden met de leges.

Het NCP wordt door de overheid ingesteld en is daarmee de enige formele organisatie die het recht heeft op het gaan koppelen van een kwalificatie en leertraject aan het NLQF. Dat is eenzelfde situatie als bij de NVAO die ook leges (geld) vraagt voor het toetsen van een nieuwe opleiding. We nemen aan dat de leges bij het NCP kostendekkend zullen zijn, zodanig dat het NCP haar werk naar behoren en tot ieders volle tevredenheid kan doen.

Artikel 3.3. Vermelding op waardedocumenten non-formele opleidingen

Indien voor een non-formele opleiding het NLQF-niveau is vastgesteld door het Nationaal coördinatiepunt NLQF kan dit niveau of het daarmee corresponderende EQF-niveau worden vermeld op het waardedocument dat wordt afgegeven voor die non-formele opleiding.

Het is aan te bevelen om in ieder geval het NLQF-niveau verplicht te laten vermelden bij aanbieders die in Nederland zijn gevestigd en actief zijn. Voor buitenlandse aanbieders geldt dat ze het niveau in het land van inschaling hierbij vermelden, met het EQF-niveau dat aldaar door het eigen NCP is vastgesteld. We komen er later nog op terug, met een aanvullend voorstel, gelet op het gebruik van 'of' in dit verband.

Nogmaals, er is een AMvB waarin die koppeling tussen NLQF en EQF is vastgelegd, als het gaat om de procedure die wordt gebruikt, ook bij toekomstige aanpassingen voor deze raamwerken en de bijbehorende kaders. Die AMvB maakt derhalve in formele zin deel uit maakt van de inschaling en de vermelding in het waardedocument, voor alle soorten opleidingen.

4.9 Niet alleen het EQF-niveau vermelden!

Het alleen maar vermelden van het EQF-niveau bij een non-formele opleiding kan internationaal tot grote verwarring leiden, omdat daarmee de suggestie wordt gewekt dat er een internationaal bureau is dat kwalificaties direct aan het EQF kan en mag linken. Overigens speelt deze situatie ook bij zgn. internationale opleidingen die in allerlei landen gelijk van inhoud zijn en vaak ook centraal worden geborgd. Die discussie dienaangaande is nog steeds niet afgesloten en afgerond, zoals al eerder gemeld.

Kortom, de situatie dient te zijn dat in ieder geval het NLQF-niveau wordt vermeld en dat het aan de aanbieder is om er ook de link naar het EQF bij aan te geven. Verderop wordt dit nog wat verder uitgewerkt.

4.10 Specifiek: een leertraject binnen een non-formele opleiding

Er wordt in het wetsvoorstel gesproken over het aanbieden van een deel van een formele opleiding, een leertraject. In dat geval moet, zo is het idee, de naam van de opleiding worden vermeld alsmede het niveau ervan.

We hebben al aangegeven het laatste voorstel geen goed idee te vinden omdat het niveau van de opleiding niets zegt over het niveau van een deel ervan. Bovendien weet men heel goed wat de status van een formele opleiding is, en dat alles zegt genoeg. Ook het vermelden van de graad van een formele opleiding in het hoger onderwijs is dus uit den boze.

Er wordt evenwel niets gezegd over een vergelijkbare situatie nl. als er van een non-formele opleiding ook weer delen worden aangeboden, mogelijk in een samenhangend leertraject. Ook in dat geval moet de 'drager' van het leertraject worden vermeld, eveneens weer zonder het niveau van die non-formele opleiding te noemen in een directe relatie ermee. Een potentiële cursist kan dit zelf achterhalen dan wel in een andere context binnen het waardedocument vinden.

Hoofdstuk 4. Sanctiebepalingen

Artikel 4.1. Verbod niet-gerechtigde aanduiding NLQF-niveau

Het is verboden op een waardedocument of op een ander document met gegevens over een leertraject een NLQF-niveau te vermelden of een waardedocument of ander document met NLQF-niveau in het vooruitzicht te stellen, tenzij het NLQF-niveau voor het betreffende leertraject is vastgesteld op grond van de voorschriften bij of krachtens deze wet.

Het hebben van de mogelijkheid om een sanctie op te leggen is voor dit soort regelingen zonder meer onontkoombaar, ook al om tegemoet te komen aan de commentaren vanuit een aantal hoeken.

De WHW kent al bepalingen om misbruik van de namen hogeschool en universiteit (en de Engeltalige namen ervoor) tegen te gaan, net zoals dat geldt voor de namen van de graden.

Het verbod geldt dus voor uitingen die een aanbieder van een opleiding gebruikt rond het communiceren van de status en zaken die daarmee te maken hebben. We gaan er vanuit dat het medegaat om digitale uitingen, zoals internet, sociale media en alles wat daarmee te maken kan hebben.

4.11 Suggestief gebruik

We nemen aan dat ook voor allerlei andere zaken een suggestief gebruik kan worden verboden. Berucht zijn formuleringen als 'vergelijkbaar met een bachelor in het hbo', 'te zien als een opleiding op hbo-niveau', en – bij bekostigde hogescholen – 'het is een hbo-programma'. Daarbij kan het nu aanvullend gaan gebeuren dat er een cijfer wordt gebruikt, zonder daarbij de koppeling met het NLQF te maken.

Dat zou kunnen binnen een raamwerk dat een beroepsvereniging of een dergelijk netwerk gebruikt – denkend aan het hanteren van een zinsnede zoals 'een opleiding voor een functie op niveau 5'. Hoe dit valt aan te pakken laten we aan de juristen over.

De formulering in het eerste deel van dit artikel (net als bij het volgende artikel) lijkt te passen bij verbieden van het reclame maken voor een opleiding met het EQF-niveau.

Artikel 4.2. Verbod niet-gerechtigde aanduiding EQF-niveau

- 1 Het is verboden op een waardedocument of op een ander document met gegevens over een leertraject een EQF-niveau te vermelden of een waardedocument of ander document met EQF-niveau in het vooruitzicht te stellen, tenzij:
 - a het EQF-niveau correspondeert met een NLQF-niveau dat voor het betreffende leertraject is vastgesteld op grond van de voorschriften bij of krachtens deze wet; of
 - b het EQF-niveau behoort bij een opleiding waar bij of krachtens de wet van een ander land dat participeert in het EQF, een EQF-niveau aan verbonden is
2. De bewijslast dat aan de voorwaarden van het eerste lid, onder b, is voldaan, rust op degene die een EQF-niveau vermeldt of in het vooruitzicht stelt.

Deze aanpak heeft te maken met het feit dat er buitenlandse aanbieders zijn die in ons land opleidingen verzorgen. Als ze in hun eigen land behoren tot de categorie 'hogere onderwijsinstelling' en voldoen aan allerlei voorwaarden op basis van specifieke regelgeving, mogen ze zichzelf ook als University (Universiteit) dan wel University of Applied Sciences¹¹ (Hogeschool) afficheren. Ze kunnen tevens alhier hun opleidingen verzorgen en graden uitreiken, maar wel op basis van hun

¹¹ Of een andere Engelse naam dan wel een Engelse vertaling van de naam die in het eigen land wordt gehanteerd. In onze WHW staat dat een hogeschool ook een toevoeging kan kiezen die voortkomt uit het beroepenveld. Zo is er naast de University of Applied Sciences ook de University of Fine Arts'. Dat betekent dat als een buitenlands instituut hier een naam gebruikt die aan die Nederlandse eis voldoet, die situatie dient te worden gerespecteerd.

Daarnaast is het nog wel zo, zoals eerder in een nieuwsbrief aangegeven, dat een buitenlandse instelling alhier de nationale naam, niet in het Engels, kan hanteren. Daar is geen regeling voor getroffen, maar als die instelling ook valt onder de kaders van de European Higher Education Area, moet Nederland dit accepteren. Over instellingen die in een land wel tot het hoger onderwijs worden gerekend maar niet behoren tot de EHEA, moeten we het dan maar niet hebben...

eigen nationale wet- en regelgeving. Daarbij mogen ook in ons land de namen Associate, Bachelor en Master worden gehanteerd.

Bij 1a van dit artikel gaat het om de Nederlandse instellingen die hier een inschaling hebben ondergaan bij het NLQF en daaraan het niveau van het EQF gekoppeld hebben gekregen.

Het bij 1b behorende EQF-niveau is de verantwoordelijkheid van dat land¹² en het NCP dat aldaar de inschaling doet. Het kan best zo zijn dat als de opleiding uit dat andere land door ons NCP zou worden beoordeeld (stel dat men die kwalificatie ook hier laat inschalen), er een ander niveau voor het NLQF en dan ook voor het EQF uit zou kunnen rollen. Dat kan tot verwarring leiden als het in voorkomend geval gaat om de acceptatie door een ontvangende instelling waarbij iemand met het waardedocument om toelating vraagt. Er zijn voorbeelden bekend over deze 'inschalingsverschillen'. Maar via het wetsvoorstel is dit afgedekt.

Voor formele opleidingen is er de EHEA, het Bolognaproces, om over en weer afspraken te maken. Voor non-formele kwalificaties kan het lastiger zijn omdat er geen enkel kader is om daarover met elkaar te communiceren. Het is een kwestie van vertrouwen, als in een ander land een bepaalde kwalificatie op een niveau van het eigen NQF en daarmee het EQF is ingeschakeld.

Het kan pijnlijk worden als het gaat om een kwalificatie die internationaal is opgesteld en wordt aangeboden en als blijkt dat inschaling in verschillende landen ook tot een verschillend niveau van het EQF heeft geleid. Dat betekent dat er in Nederland verschillende aanbieders van een bepaalde non-formele kwalificatie zijn, om als klant te merken dat het EQF-niveau ook van elkaar afwijkt.

Dit heeft nauwe raakvlakken met de wens van veel internationale aanbieders om tot een vorm van stroomlijning te komen, maar waarbij dit probleem in Europa tot een patstelling heeft geleid. Moet Nederland de eigen nationale aanbieders gelijk geven en de buitenlandse instelling dwingen om het NLQF-niveau over te nemen? Of toch een compromis sluiten en beide niveaus toestaan?

4.12 Positie van buitenlandse aanbieders en gebruik van niveaus

Op het gebruik van namen, niveaus en andere aspecten van non-formele opleidingen die door buitenlandse instellingen in ons land worden aangeboden, wordt verderop ingegaan. Daaraan wordt tevens een voorstel gekoppeld om het geheel nog transparanter te maken voor mogelijke gebruikers.

4.13 Nog een paar tekstuele zaken

- Bij 1a aan het eind: ', of' is beter.
- Er ontbreekt een punt aan het eind van 1b.

4.14 Resterende artikelen

Artikel 4.3. Bestuurlijke boete

Onze Minister kan een bestuurlijke boete opleggen aan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die in strijd met artikel 4.1 of 4.2 handelt. Deze boete bedraagt ten hoogste het bedrag dat is vastgesteld voor de zesde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht, respectievelijk artikel 27, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht BES of, indien dat passender is, ten hoogste 10% van de omzet van de onderneming, onderscheidenlijk, indien de overtreding door een ondernemersvereniging is begaan, van de gezamenlijke omzet van de ondernemingen die van de vereniging deel uitmaken, in het boekjaar voorafgaande aan de beschikking waarin de bestuurlijke boete wordt opgelegd.

Interessant dat hier specifiek wordt gesproken over een 'ondernemersvereniging'. Maar de boete kan zonder meer oplopen tot een behoorlijk hoog bedrag. Het kan tot interessante rechtszaken leiden, op veel fronten uit te vechten. Het zou zo maar kunnen dat in de loop der jaren een vorm van jurisprudentie gaat ontstaan.

¹² Alle 27 lidstaten doen mee aan de EQF-Advisory Group en respecteren over en weer de afspraken. Daarnaast zijn er landen die zijn aangehaakt. Alleen Kosovo moet nog de goedkeuring krijgen rond de koppeling van het NQF aan het EQF.

Verder kent deze EQF-AG veel andere leden, om mee te praten.

Hoofdstuk 5. Toezicht

Artikel 5.1. Toezicht

1. Onze Minister kan bij besluit personen aanwijzen die belast worden met het toezicht op de naleving van de bij of krachtens deze wet aan het Nationaal coördinatiepunt NLQF opgelegde verplichtingen.
2. Van een besluit als bedoeld in het eerst lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.
3. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.

Wil men komen tot een soort Raad van Toezicht? Er wordt nu gesproken over 'de' toezichthouder en dat zou een enkele persoon kunnen zijn, of bedoelt men 'een'?

Vervolgens wordt in het wetsvoorstel ingegaan op aanpassingen in andere wetten. We gaan daar verder niet mee aan de slag.

Hoofdstuk 6. Wijziging andere wetten

Artikel 6.1. Wijziging Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid wordt, onder vervanging van de punt door een komma aan het slot van onderdeel w, een onderdeel toegevoegd, luidende: x. het NLQF-niveau dat is vastgesteld bij of krachtens de Wet NLQF en het daarmee corresponderende EQF-niveau.
2. In het vijfde lid, onderdeel b, wordt 'en w' vervangen door ', w en x'.

B

In artikel 7.11, vierde lid, wordt na 'het Europese overeengekomen standaardformat' ingevoegd 'en de voorschriften die zijn vastgesteld bij of krachtens de Wet NLQF'.

Artikel 6.2. Wijziging Wet educatie en beroepsonderwijs

In artikel 6.4.1, tweede lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt, onder vervanging van ', en' aan het slot van onderdeel d door een komma en onder vervanging van de punt door ', en' aan het slot van onderdeel e, een onderdeel toegevoegd, luidende:

f. het NLQF-niveau dat voor de kwalificatie is vastgesteld bij of krachtens de Wet NLQF en het daarmee corresponderende EQF-niveau.

Artikel 6.3. Wijziging Wet educatie en beroepsonderwijs BES

In artikel 6.1.1, tweede lid, onder a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES wordt na de komma ingevoegd 'alsmede het NLQF-niveau dat bij of krachtens de Wet NLQF voor de beroepsopleiding is vastgesteld en het daarmee corresponderende EQF-niveau,'.

Artikel 6.4. Wijziging Wet op het onderwijstoezicht

Artikel 3 van de Wet op het onderwijstoezicht wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel d, vervalt aan het einde "en".
2. In het eerste lid wordt onder verlettering van onderdeel e tot onderdeel f, een onderdeel ingevoegd, luidende: e. het toezien op de naleving van de artikelen 4.1 en 4.2 van de Wet NLQF, en.
3. In het tweede lid, onderdeel e, vervalt aan het einde "of".
4. In het tweede lid wordt onder verlettering van onderdeel f tot onderdeel g, een onderdeel ingevoegd, luidende: f. de bestuurlijke boete op te leggen, bedoeld in artikel 4.3 van de Wet NLQF; of.
5. In het tweede lid wordt in onderdeel g (nieuw) "a tot en met e" vervangen door "a tot en met f".

Hoofdstuk 7. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 7.1. Evaluatie

Onze Minister zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 7.2. Overgangsbepalingen

1. De NLQF-niveaus die voor de inwerkingtreding van deze wet zijn vermeld op waardedocumenten van formele opleidingen, worden geacht te zijn vastgesteld op grond van artikel 2.1.
2. Indien voor de inwerkingtreding van deze wet voor een non-formele opleiding een NLQF-niveau is vastgesteld door Stichting CINOP dan wel Stichting CINOP-ecbo, wordt die vaststelling gelijkgesteld met een vaststelling op grond van artikel 3.1.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld in verband met de gelijkgestelde vaststelling bedoeld in het tweede lid.

Artikel 7.3. Samenloop Wet taal en toegankelijkheid

Indien het bij koninklijke boodschap van 18 december 2019 ingediende voorstel van wet tot wijziging van onder meer de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met het stellen van voorschriften ten behoeve van de toegankelijkheid van het hoger onderwijs en met betrekking tot taal in het hoger en middelbaar beroepsonderwijs (Wet taal en toegankelijkheid) (35282) tot wet is of wordt verheven en artikel I, onderdeel La, van die wet:

- a. eerder in werking treedt of is getreden dan artikel 6.1, onderdeel A, van deze wet, komt artikel 6.1, onderdeel A, van deze wet te luiden:

A

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid wordt, onder vervanging van de punt door een komma aan het slot van onderdeel y, een onderdeel toegevoegd, luidende:
 - z. het NLQF-niveau dat is vastgesteld bij of krachtens de Wet NLQF en het daarmee corresponderende EQF-niveau.
 2. In het vijfde lid, onderdeel b, wordt 'v, w, x en y' vervangen door 'v tot en met z'.
- b. later in werking treedt dan artikel 6.1, onderdeel A, van deze wet, wordt artikel I van die wet als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel La komt te luiden:

La

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het vierde lid worden, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel x door een komma, twee onderdelen toegevoegd, luidende:
 - y. of het accreditatieorgaan instemming als bedoeld in artikel 5.6a, eerste lid, of tussentijdse instemming als bedoeld in artikel 5.31a heeft verleend en voor welke taal instemming is verleend,
 - z. of toepassing is gegeven aan artikel 7.53a, eerste lid. 2.
 2. In het vijfde lid wordt 'v, w en x' vervangen door 'v tot en met z'.
2. In onderdeel Lc, voorgestelde vierde lid, wordt 'onderdeel x' vervangen door 'onderdeel y' en in het voorgestelde vijfde lid wordt 'onderdeel y' vervangen door 'onderdeel z'.

Artikel 7.4. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 7.5. Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Wet NLQF. Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

5 Hogescholen/universiteiten, formele opleidingen en wetgeving: namen instellingen

In de marge van het wetsvoorstel en deze beschouwing, maar toch wel relevant, is het goed om nog even verder te kijken naar formele opleidingen en de aanbieders ervan binnen het hoger onderwijs, mede vanwege de mogelijkheden om ook bij het non-formele aanbod betrokken te zijn.

In de wet voor het hoger onderwijs wordt het volgende gesteld:

- Een universiteit biedt initiële opleidingen aan, in de formele zin dus met de graden Bachelor, Master en de PhD (en bij bepaalde technische universiteiten is er ook het 'ontwerperscertificaat', een Master na Master);
- Een hogeschool biedt eveneens initiële opleidingen aan, zoals voor de Ad, Bachelor en Master, maar met als voorwaarde voor de Ad dat er in ieder geval een aanbod voor de Bachelor is. Een instelling kan derhalve niet alleen Ad's verzorgen.

Het zijn van een universiteit of hogeschool ligt daarmee vast in de overeenkomst met de overheid op basis waarvan opleidingen via de NVAO worden geaccrediteerd en vervolgens in het Croho worden vermeld. Maar daarbij is van de kant van de instelling een rechtspersoon betrokken, om die opleidingen te laten accrediteren en formeel in de markt te zetten. Dat kan ook een rechtspersoon zijn die samen met andere rechtspersonen onder eenzelfde bestuur vallen. In zo'n geval gelden de rechten en plichten per rechtspersoon en niet voor zo'n conglomeraat.

Het is op basis van de regelgeving vervolgens niet verplicht dat deze rechtspersoon in de wettelijke context de naam 'hogeschool' dan wel 'universiteit' voluit in de naam van de instelling opneemt. In de communicatie mag het dus een andere naam zijn, maar in de verdere uitingen kan wel het begrip 'hogeschool' dan wel 'universiteit' – of de Engelse naam – wordt gebruikt, om aan de lezer duidelijk te maken wat de status is.

Er zijn voldoende voorbeelden te vinden, zoals HBO Drechtsteden, vallend onder de rechtspersoon 'Da Vinci HBO Drechtsteden', BUAS, maar het gaat dan om de afkorting van Breda University of Applied Sciences, NOVI als zijnde de 'Stichting Hoger Onderwijs NOVI (dus geen 'beroepsonderwijs)' en de HZ UAS, eigenlijk een dubbele verwijzing met het gebruik van Hogeschool en van University of Applied Sciences'.

In het kader van de helderheid, zeker nu het NLQF erbij komt, kan er wellicht over worden nagedacht om de rechtspersoon die beschikt over licenties voor formele opleidingen, te verplichten in de naam en de directe communicatie het begrip 'hogeschool' resp. 'universiteit' dan wel de Engelse vertaling ervan mee te nemen. In het verlengde daarvan, zoals elders aangegeven, zou het dan ook exclusief daarvoor moeten gelden, om verwarring rond het non-formele aanbod te voorkomen.

6 Instellingen voor formeel onderwijs en gebruikmaken NLQF voor non-formeel aanbod

Kijkende naar het wetsvoorstel en de bedoeling ervan, is een belangrijk doel van dit alles het voldoen aan internationale afspraken rond het koppelen van zoveel mogelijk soorten kwalificaties aan het EQF. Daarmee kan er over de landsgrenzen worden samengewerkt tussen onderwijsinstellingen, organisaties die bij internationalisering betrokken zijn en overheden die daarbij ook allerlei andere instituties kunnen betrekken.

Het NLQF is voor de formele opleidingen in dat kader vooral een 'doorgeefluik', om de erkende scholingstrajecten een EQF-niveau te kunnen geven. Als dat gebeurt op basis van die internationaal vastgelegde procedures ontstaat er als zodanig een breed wederzijds vertrouwen in elkaars formele aanbod. Die aanpak werkt eigenlijk al vanaf 2011, met een NCP dat in een private setting en zonder wetgeving ervoor heeft gezorgd dat de Nederlandse opleidingen en graden en daarbij passende EQF-niveaus alom worden geaccepteerd.

Maar die internationale afspraken behelzen ook alle kwalificaties daarbuiten, als ze een bepaald civiel effect kennen, en dat er een organisatie is die dit kan meten en aan een NQF-niveau weet te linken. Als het nodig is kan de eigenaar van een dergelijke kwalificatie ook in het buitenland aantonen wat het EQF-niveau is, dus als het NQF en het EQF een 'vertaalproces' kennen. Daarmee wordt eveneens een wederzijds internationaal vertrouwen in elkaars relevantie opgebouwd.

Dat nationale civiele effect van de non-formele kwalificaties speelt, zo was en is de gedachte, een rol bij het bevorderen van de arbeidsmarkt mobiliteit en tevens bij het ervoor zorgen dat de certificaten die aan dergelijke kwalificaties worden gekoppeld, vrijstellend kunnen werken als iemand zich voor een formele opleiding in een ander land inschrijft. Dat zijn belangrijke doelstellingen, maar het zal nog wel even duren voordat dit allemaal optimaal daarvoor valt te gebruiken.

Het lijkt erop dat een heel scala aan aanbieders de voordelen van het NLQF gaat ontdekken, als het hebben van een soort erkenning wat betreft het niveau. Maar het gaat dan ook vooral om

'spelers' die zich willen onderscheiden in een lastige markt, om de vraag naar de kwalificaties in stand te kunnen houden. Daarnaast zijn er allerlei werkveldorganisaties die een niveau kunnen gebruiken voor het eigen functiehuis, om mensen de kans te geven een loopbaan uit te zetten en vervolgens te doorlopen. Het is de vraag of die kwalificaties in de internationale context een nadrukkelijke rol zullen gaan spelen. De tijd zal het uitwijzen.

Daarnaast is een opmerkelijke ontwikkeling zichtbaar aan het worden, al eerder specifiek aan de orde gesteld in een andere context, en die ook in de komende periode het volgen waard is. Dat is van belang om de waarde van het NLQF als zodanig te kunnen bepalen en goed te monitoren, denken we. Het gaat om het zich voegen bij de aanbieders met een NLQF-niveau door onderwijsinstellingen die nu de formele markt in handen hebben.

Het meest interessante voorbeeld is te zien bij het rol van hogescholen bij het aanbieden van maatwerktrajecten die zich richten op de zorgmarkt, het scholen voor de functie van verpleegkundige. Er zijn nu hierbij twee bekostigde hogescholen en een private hogeschool betrokken. Deze diploma's zijn ook in te zetten bij het scholen van degenen die naar ons land komen om hier in de gezondheidszorg te gaan werken. Ziekenhuizen, zorginstellingen en andere organisaties kunnen op die manier een traject met werken en studeren aanbieden.

De vraag is dus of er sprake is van een trend die hiermee in gang is gezet. Het samenstellen van programma's op basis van eenheden van formele opleidingen, in een eigen vorm gegoten en privaat in de markt gezet, is daarmee ook een 'product' aan het worden dat internationaal is in te zetten voor 'tekortberoepen'.

Een land als Duitsland heeft hiervoor een eigen strategie ontwikkeld, om via netwerken voor onderwijsinstellingen in het buitenland mensen te werven.

7 Vragen van de internetconsultatie

Zoals het hoort bij een dergelijke consultatie kan iedereen heel algemeen reageren. Maar de overheid heeft er twee concrete vragen aan toegevoegd. Die zijn duidelijk ingegeven door de kritiek die op de plannen is gegeven, zoals van de kant van de Onderwijsraad. Je zou kunnen verwachten dat die in het wetsvoorstel die al voldoende is gepareerd, maar mogelijk zijn bepaalde zaken nog wat verder aan te scherpen. Hier deze vragen, beide met een inleiding van de overheid:

Vraag 2:

De leeruitkomsten (kwalificaties) van formele en non-formele opleidingen krijgen allebei een NLQF-niveau op de schaal van 1 tot 8. Bij die inschaling wordt alleen naar de leeruitkomsten gekeken. Daarom zegt die inschaling weinig tot niets over de kwaliteit en omvang van de opleiding. Voor formele opleidingen gelden bijvoorbeeld wettelijke kwaliteitseisen, zoals gekwalificeerd personeel en eisen aan de grootte en duur van de opleiding. Voor non-formele opleidingen gelden die wettelijke kwaliteitseisen niet. Wat niet betekent dat ze minder zouden zijn. Een diploma van een formele opleiding kan recht geven op doorstroming naar vervolgonderwijs. Dat geldt nooit voor een non-formele opleiding op datzelfde NLQF-niveau. Dus formele en non-formele opleidingen met eenzelfde NLQF-niveau zijn niet per se vergelijkbaar qua kwaliteit en omvang.

Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling van non-formele kwalificaties niet betekent dat die non-formele opleiding qua inhoud en omvang gelijk is aan een formele opleiding van datzelfde NLQF-niveau?

Vraag 3:

De procedure van inschaling van een non-formele opleiding bestaat uit twee stappen: validiteit en inschaling. Omdat er bij de validiteitstoets ook wordt gekeken naar de kwaliteit van de werkprocessen van de examinering ontstaat wel eens het beeld dat het NLQF een kwaliteitslabel is.

Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling geen kwaliteitsoordeel of -keurmerk over de opleiding is?

In de hoofdstukken hierboven hebben we al een aantal gedachten dienaangaande geventileerd. In hoofdstuk 11 zetten we ze nog een keer op een rijtje, om de beleidsmakers wat sneller duidelijk te kunnen maken wat we bedoelen.

Bij die voorstellen zitten allerlei punten die tevens te gebruiken zijn voor het beantwoorden van de vragen bij de internetconsultatie, dus hieronder valt zeker op een aantal plaatsen het hebben van een overlap daarmee te constateren. Dat is niet erg, mede omdat we nog weer een aantal andere contexten willen gebruiken.

7.1 Algemeen bekijken van de vragen: wie zijn betrokken bij de communicatie.

Naast het verzoek om in het algemeen commentaar te geven op het wetsvoorstel, zijn er dus die twee vragen die eigenlijk als een geheel kunnen worden beantwoord. We geven van beide vragen hier de kern, met cursief het aspect waarom het dan draait:

Vraag 2: Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling van non-formele kwalificaties niet betekent dat die *non-formele opleiding qua inhoud en omvang* gelijk is aan een formele opleiding van datzelfde NLQF-niveau?

Vraag 3: Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling *geen kwaliteitsoordeel of -keurmerk* over de opleiding is?

Het gaat er duidelijk om misverstanden te voorkomen in de communicatie opdat 'men' gaat denken dat kwalificaties die via het NCP worden ingeschaald – en per definitie non-formeel zijn – door die kenmerken gelijk kunnen worden gesteld aan formele opleidingen op hetzelfde niveau. Anders gezegd, hoe zorgen we er met elkaar voor dat degenen die met een nummer van het NLQF worden geconfronteerd direct begrijpen waarmee ze van doen hebben als het gaat om de status van de opleiding (leertraject, programma, kwalificatie) en de aanbieder ervan.

Overigens moet wel even helder zijn wie er met die 'we' wordt of worden aangesproken. Het zou kunnen zijn dat het (vooral) de overheid zelf betreft. Dan hebben het over OCW en andere ministeries die met 'levenlang ontwikkelen' te maken hebben, maar ook over organisaties die hiermee te maken krijgen en bijvoorbeeld toezicht dienen uit te oefenen. Denk aan de inspectie voor het onderwijs, SBB, NVAO, CDHO, SER (ja, ook die), DUO, Studiekeuze123 en andere websites.

Maar het kan ook zijn dat de overheid graag meer middelen en instrumenten in handen wil hebben om met de nationale organisaties van de aanbieders – als ze daarvoor in aanmerking komen – in gesprek te gaan over de wijze waarop zij de communicatie rond het NLQF en dus ook het EQF denken te gaan invullen. Uiteraard zal OCW instructies gaan geven op basis van de wet, maar voor allerlei grijze gebieden kan het geen kwaad om met elkaar te bezien hoe er tevens in de geest van de wet dient te worden gehandeld.

Uiteraard is het van wezenlijk belang dat het NCP handreikingen krijgt om op de NLQF-website en daarvan afgeleide documenten transparant te zijn over wat al dan niet mag en kan.

We gaan er nu voor het gemak vanuit dat met 'we' alle betrokkenen worden bedoeld, om samen tot afspraken te kunnen komen en te voorkomen dat er vanaf het begin onduidelijkheden ontstaan en daarmee het dreigen met boetes door de overheid uit de weg kan worden gegaan.

7.2 Algemene beschouwing, over cruciale zaken

We zetten een aantal zaken, volgens ons cruciaal in de discussie, op een rijtje.

7.2.1 Gebruiken van het NLQF en het EQF – niets echt overhoop gaan halen!

Om meteen goed transparant te kunnen zijn in de communicatie, moeten we ervoor gaan zorgen dat er geen sprake is van twijfels over wat we in het formele onderwijs allemaal hebben en er al jaren is. Het NLQF is er sinds 2011. Men gebruikt de niveaus gewoon 'in de wandelgangen' en de koppeling aan het EQF is al geruime tijd 'common use', zeker in het hoger onderwijs en bij de hoogste niveaus van het mbo. Die insteek moet met de invoering van de wet niet worden aangetast.

Formele opleidingen

Binnen ons land is iedereen gewend geraakt aan het gebruiken van de namen van de formele opleidingen in het vo, mbo, hbo en wo alsmede van de graden in het hbo en wo. Met de introductie van het NLQF moet daarbij geen verstoring gaan plaatsvinden, mede omdat de koppeling daaraan voor die formele opleidingen *nationaal* niet echt een duidelijke en aantoonbare meerwaarde heeft.

Wel is het zo dat het nu in concreto nodig is om in het diploma-supplement en voor de andere formele opleidingen in de daarbij behorende documenten het EQF-niveau te gaan vermelden. Het NLQF-niveau is daarbij als zodanig alleen maar een hulpmiddel, te zien als een transitie-aspect binnen het gehele onderwijssysteem. Die aanpak ligt in het verlengde van *internationale* afspraken en het is dan logisch om de nadruk op het EQF te leggen. Het niveau ervan kan in combinatie met formele opleidingen wel apart worden vermeld, zonder misverstanden te genereren.

Kortom, nationaal kent iedereen de namen en de graden. Daaraan is men gewend geraakt, ook de studenten, de leerlingen, de dekanen, de ouders, de werkgevers en alle andere gebruikers. Daar komt alleen in de (internationale) communicatie in voorkomend geval en als het nodig is het EQF-niveau bij.

Er is ook een goede uitleg nodig met betrekking tot wat het EQF is¹³. Dit kan samen met de naam en de graad die we nu al gebruiken. Een paar voorbeelden in zo'n geval, internationaal gezien:

• MBO-3 Aankomend onderofficier maritiem	EQF-3
• HAVO	EQF-4
• Associate degree Ondernemerschap	EQF-5
• HBO-Master Marketing	EQF-7

Non-formele kwalificaties: nationaal

Voor non-formele opleidingen, leertrajecten en kwalificaties is juist de koppeling aan het NLQF wel relevant, gelet op het feit dat de aanbieders ervan zich vrijwel uitsluitend richten op doelgroepen in ons eigen land, dus scholing verzorgen in de nationale context. Omdat zij tevens best kunnen terugvallen op een erkenning door een organisatie waarbij ze nauw zijn betrokken, zou daarmee al kunnen worden volstaan. Zo kennen veel branches, werkgeversorganisaties en beroepsverenigingen een eigen opleidingssysteem met een koppeling aan een functiehuis. De betrokkenen kennen hun 'pappenheimers' en weten wat de status van de aanbieder is en wat er aan het eind van de opleiding aan competenties in het algemeen is verworven.

Maar toch breekt het besef daarbij door dat er met een meer landelijke en objectieve beoordeling van de aanbieder (op een aantal aspecten) en van het niveau een bepaalde meerwaarde valt te creëren. De procedure kost geld, maar de aanpak is toch mede te zien als een investering door aanbieders die al wat langer meedoen op het 'level playing field' en het aanbod aan opleidingen structureel te kunnen laten plaatsvinden.

Het betekent dat voor de Nederlandse non-formele opleidingen de nadruk dient te liggen op de aanbieder, de naam van de opleiding en het niveau van het NLQF. Men kan vervolgens in het waardedocument dat wordt verstrekt aan degene die de opleiding afrondt, ook melding maken van het EQF-niveau, als dat relevant wordt geacht.

Voorbeelden			
• Medewerker Bewaking	Opleidingsinstituut Kranig	NLQF-3	
• International Marketeer	Bureau In and Out	NLQF-5	EQF-5

Monitoren ontwikkelingen naast het NLQF en reacties van het werkveld

Overigens willen we ervoor pleiten dat de overheid in de gaten gaat houden dat er straks ook nog steeds raamwerken zullen blijven bestaan die binnen allerlei sectoren en delen van de arbeidsmarkt hun waarde en status hebben opgebouwd en willen behouden. Het kan gaan om functiehuisen, indelingen van functies binnen een branche, opleidingsniveau van beroepsverenigingen en dat soort 'ingeslepen' systemen.

Ons voorstel is dat de overheid samen met de NRTO een werkgroep in het leven roept om te bezien hoe wordt gereageerd door de betrokken organisaties op de verdere invoering van het NLQF. Daarbij is overigens ook in interessant om te merken wat er met alle andere niet-gereguleerde scholingstrajecten gaat gebeuren, om de dynamiek van het NLQF te peilen.

Uiteraard zal de overheid in de monitor gaan kijken naar het werkveld als het gaat om het gebruik van het NLQF in de vraag naar scholing en bij de aanpak binnen het HRM-beleid. Grote organisaties hebben vaak een intern opleidingsinstituut en zullen mogelijk ook de voordelen van het NLQF in ogenschouw gaan nemen.

Het is ook denkbaar dat op termijn vacatures worden aangeboden met vermelding van het NLQF-niveau en de kenmerken van een opleiding. Maar dat kan nog wel even duren, lijkt ons.

¹³ Daarmee zijn we ook meteen verlost van de vragen rond het gebruik van NLQF-4+ bij het vwo, dus alleen in beeld bij het formele onderwijs, zeker vanuit het buitenland. Het gaat om EQF-4, dus dat begrijpt men meteen... En non-formele opleidingen zullen absoluut geen baat hebben bij een aanvraag voor 4+...

Een privaat 'NCP' ernaast – ze zijn er al - en misschien een andere Accreditatieorganisatie?

Met de inbedding van het NLQF in het nationale stelsel zal zonder meer de roep om het hebben van een eigen raamwerk en register vanuit aanbieders die niet bij het formele onderwijs betrokken zijn en ook geen enkel nut zien in het inschalen van hun kwalificaties in het NLQF, groter worden. In combinatie daarmee kan een private accreditatieorganisatie in een bepaalde behoefte gaan voorzien.

Een voorbeeld is EdExcel in Engeland – in handen van Pearson Publishing Company – dat onder meer op niveau 5 het Higher National Diploma/Certificate in bezit heeft en in veel Europese landen samenwerkt met private Colleges en Universities om deze kwalificatie naast het formele nationale diploma aan te bieden. De studenten krijgen aldus twee getuigschriften uitgereikt.

Het is niet echt voorstelbaar dat Pearson in ons land voet aan de grond krijgt, gelet op de stevige status van ons mbo en hbo, maar je weet het maar nooit.

Het is echter zo dat ons NCP voorafgaande aan het inschalen in het NLQF onderzoekt of de aanbieder een toets op de 'validiteit' kan doorstaan aan de hand van een aantal criteria: rechtspersoonlijkheid, eigendomsrecht van de kwalificatie, continuïteit van de organisatie, examinering en kwaliteitsborging. Daarvoor kent het NCP een Commissie Kwaliteit – die overigens beter de Commissie Validiteit kan worden genoemd, om verwarring te voorkomen. Die toets kan lichter uitvallen als de aanbieder al een soort keurmerk bezit, bijvoorbeeld van de NRTO, CPIO en allerlei sectorale netwerken en platforms. Daarin hebben zich honderden aanbieders verenigd, maar het aantal ervan dat de stap naar het NCP heeft gezet, is nog zeer beperkt. Dat kan dus veranderen na het invoeren van de NLQF-wet, omdat daarmee als aanbieder met meerdere 'stempels' kan worden gewerkt en nog beter aan de weg valt te timmeren.

Echter, mogelijk gaan grote spelers op de Nederlandse private markt een stap verder en willen ze nog weer eens gaan nadenken over het opzetten van een eigen 'accreditatiebureau' – wetende dat het begrip 'accreditatie' niet wettelijk is beschermd en dat zo ook een eigen deel van markt van een keurmerk valt te bedienen, met een eigen 'prijs'.

Misschien komen er nog meer aanbieders op het idee, de handen ineenslaande, om gebruik te maken van de inschaling in het NLQF en daaraan gekoppeld de kwaliteit van het programma te beoordelen en van een keurmerk te voorzien. Dat is voor het hbo en wo net zoiets als de accreditatie van de NVAO en de koppeling aan het NLQF, dus een soort dubbel 'stempel'.

Non-formele kwalificaties: internationaal aangeboden in ons land

Laten we ook nog eens kijken naar een specifieke situatie die toch om een artikel in het wetsvoorstel vraagt nl. het aanbieden van non-formele opleidingen in ons land door een buitenlandse instelling die elders staat geregistreerd. Er wordt voorgesteld dat hierbij in het waardedocument het EQF-niveau wordt opgenomen als men kan aantonen dat dit niveau is gebaseerd op een inschaling in het eigen land aan het NQF en dat daarbij ook in dat land die link naar het EQF is vastgesteld.

Zoals reeds eerder aangegeven, is het gevaarlijk bij non-formele opleidingen om waardedocumenten te laten uitgeven waarop slechts het niveau van het EQF staat vermeld. Dat wekt de onjuiste suggestie dat er een Europees bureau is dat hiervoor zorgdraagt, ook al omdat het gaat om een buitenlandse aanbieder. Er kan door een mogelijke klant niet worden nagegaan hoe het EQF-niveau tot stand is gekomen.

Ons voorstel is om met het oog daarop in het waardedocument van de buitenlandse instelling net als voor de nationale aanbieders het niveau van het buitenlandse NQF op te nemen. Iemand kan altijd, als dat is gewenst, nagaan of dit correct is, via allerlei daarvoor geschikte kanalen. Dat houdt tevens in dat het land van herkomst in het register wordt opgenomen. De naam van de opleiding is welke in Nederland wordt gebruikt, om misverstanden te voorkomen.

Voorbeelden (fictief)				
Personal Assistent CEO	Callemarinde	Spain	SQF-4	EQF-5
Consultant Manager	Spezial Institut	Germany	DQF-3	EQF-3

Er zijn buitenlandse aanbieders die in ons land een vestiging willen hebben en zich laten registreren op basis van de Nederlandse wet- en regelgeving. Dat betekent dat ze zich aan de wet- en regel-

geving van ons land dienen te houden als ze met die vestiging een aanbod vormgeven. Men kan zich derhalve niet beroepen op regelingen en wetten die in het land van herkomst gelden.

Voor opleidingen die als zodanig een internationale insteek kennen, de zogenoemde 'international qualifications', moet in de komende tijd op Europees niveau worden bepaald hoe daarmee om te gaan. Er zijn nog veel 'beren op de weg', een situatie die veel overleg gaat vergen.

Leertrajecten binnen formele opleidingen

In het wetsvoorstel wordt ook gesteld dat onderwijsinstellingen, dus aanbieders van formele opleidingen, delen ervan los kunnen aanbieden. Dat geldt in principe alleen voor private aanbieders dan wel door instellingen in een private setting, aangezien daarvoor geen bekostiging mogelijk is. Het voorstel van de overheid is om daarbij te verordonneren dat in het bijbehorende waardedocument de opleiding wordt genoemd (dus naam, aanbieder, en zo) en dan ook zowel het NLQF- als het EQF-niveau.

Onze aanbeveling hierbij is om het vermelden van beide niveaus achterwege te laten, zowel van het NLQF als het EQF. Het hebben van een deel van een formele opleiding zegt in het algemeen helemaal niets over het niveau ervan, in vergelijking met het eindniveau van het geheel¹⁴.

7.2.2 Voorstel: Laat men in het waardedocument het bijbehorende programma opnemen

Voor de formele opleidingen is een diplomasupplement verplicht. Daarin staan de meest essentiële zaken die behoren bij de opleiding zodat duidelijk is wat de waarde en status ervan zijn. Een van deze zaken is het programma dat de bezitter van het diploma heeft gevolgd. Vandaar het volgende voorstel voor alle non-formele trajecten:

Voorstel: Programma van de opleiding toevoegen

Een mogelijkheid die niet in het wetsvoorstel is opgenomen maar zonder meer buitengewoon effectief kan uitwerken, is het verplicht laten opnemen in het waardedocument van het programma waarbij een bepaald leertraject behoort, zijnde een deel ervan.

Het gaat om het programma dat geldt op het moment van het uitreiken van het waardedocument. Daarmee kan iedereen zien wat de relatie is en alwaar de betreffende onderdelen van het leertraject zijn terug te vinden.

Hiermee wordt het geheel een behoorlijk stuk inzichtelijker.

7.2.3 Status van de aanbieder

Een specifiek aspect van de communicatie is de status van de aanbieder van een opleiding dan wel een leertraject dat daarvan deel uitmaakt¹⁵. Die status speelt een belangrijke rol in de wijze waarop geïnteresseerden een keuze maken. Onderwijsinstellingen die ook formele opleidingen aanbieden, hebben altijd wat streepjes voor – de een meer dan de ander, dat is ook wel bekend. ROC's, hogescholen en universiteiten hebben een overheidserkenning, in een bepaalde vorm, maar het vertrouwen is daarmee behoorlijk groot in de ogen van 'het publiek'.

Onderwijsinstellingen die privaat handelen, moeten hun status verwerven en behouden, ook door allerlei vormen ervoor te gebruiken om het vertrouwen bij de klanten waar te kunnen maken. Dat geldt voor zowel de formele als de non-formele opleidingen. Binnen die groep spelen de bekostigde onderwijsinstellingen een specifieke rol, vanwege de voorsprong die ze hebben opgebouwd als aanbieder van formele opleidingen. Als ze met allerlei spin-offs daarvan komen, als leertraject binnen een formele opleiding dan wel door een programma ervan te maken en dit te koppelen aan het NLQF, kunnen ze profiteren van de erkenning door de overheid ten aanzien van de formele opleidingen.

¹⁴ Het luistert allemaal erg nauw. In de verdere uitwerking van de wet zal door de overheid met de betrokken onderwijskoepels moeten worden nagegaan waar zich in de communicatie gevoeligheden bevinden en hoe daarmee om te gaan. Zo zijn er bijvoorbeeld universiteiten die onbekostigd delen van formele opleidingen aanbieden en daarbij alleen maar de graad van zo'n opleiding vermelden, zonder verdere toelichting. Dat geeft een vertekend beeld. Daarom is de verplichting te rechtvaardigen om eerst de naam van de opleiding te vermelden en dan pas in combinatie daarmee de graad.

¹⁵ Het kan overigens best zo zijn dat er non-formele opleidingen zijn, aan het NLQF gelinkt, die ook weer in delen zijn te volgen. Ook daarbij zal in de communicatie de naam van de opleiding moeten worden vermeld en niet alleen het niveau van de gehele opleiding.

Als het gaat om dit aspect van het communiceren van onderwijsinstellingen en aanbieders van non-formele opleidingen, gekoppeld aan het NLQF, zal door de overheid in aanvulling op dit wetsvoorstel de discussie dienen te worden aangegaan over de volgende vragen:

- *Moeten bekostigde onderwijsinstellingen in de communicatie hun non-formele opleidingen op een andere pagina van de website dan voor de formele opleidingen vermelden?*
Deze vraag geldt dan ook voor alle andere uitingen waarin dit ter sprake komt. Het gaat daarbij vooral om het combineren van het niet-formele aanbod van opleidingen en leertrajecten met formele opleidingen die zich richten op dezelfde doelgroepen en afnemers. Daarbij dient te worden gedacht aan de variant deeltijd en soms ook de variant duaal.
Ook is de combinatie te zien met het kunnen verzorgen van maatwerk, dus het meer vraaggericht werken, door aan te geven dat bedrijven en organisaties bij de onderwijsinstelling kunnen aankloppen voor het componeren van een eigen leertraject, met aanvullende componenten.
- *Dient in het verlengde van dit eerste punt een bekostigde onderwijsinstelling alle vormen van niet-formele opleidingen en scholingstrajecten onder te brengen in een apart deel van de organisatie?*
Daarin kunnen private activiteiten die op basis van doelstellingen van de wetgever zijn te zien als aanvullend op de formele activiteiten, met een zekere meerwaarde, ook een plek krijgen.
- *Is het raadzaam om nog een stap verder te zetten en alle vormen die niet vallen onder het verzorgen van de formele opleidingen, in een apart instituut onder te laten brengen?*
Dat kan een aanbieder met een eigen wettelijke entiteit zijn, maar wellicht onder hetzelfde bestuur als de bekostigde onderwijsinstelling voor de formele opleidingen.
- *Is het tenslotte, gelet op de communicatie naar de doelgroepen toe, aan te bevelen dat in het geval alle non-formele activiteiten in een eigen rechtspersoon worden ondergebracht, formeel vast te leggen dat de namen van de betrokken aanbieders nadrukkelijk van elkaar verschillen?*
Het betekent als het ware dat de organisatie voor het non-formele aanbod op eigen benen moet kunnen staan en ook meer flexibel kan gaan handelen.

Het zal veel bekostigde instellingen een doorn in het oog zijn dat private aanbieders heel veel meer mogen en kunnen doen, ook als ze in het bezit zijn van licenties voor formele opleidingen. Ze kunnen delen ervan aanbieden, deze combineren met andere trajecten, zorgen voor maatwerk, noem maar op. De eenvoudige reden is dat ze in een commerciële markt opereren, met alle risico's van dien.

Bekostigde instellingen kunnen wel private activiteiten ontplooiën maar ze doen dit in principe met het gebruik van publieke middelen. Ze kunnen zonder meer heel succesvol zijn en in de private setting meer bereiken dan alleen maar 'het ophouden van de eigen broek'. Maar de overheid vindt dat alle winsten dienen terug te vloeien naar de publieke pot en als er verlies wordt gemaakt, zal men zo snel mogelijk de activiteiten dienen te staken.

Kortom, private onderwijsinstellingen kunnen veel meer hun gang gaan, ook met hetgeen in dit wetsvoorstel wordt vastgelegd.

7.2.4 Blijft van alles over... hbo-niveau en... op niveau 5...

Met het gaan vastleggen van het NLQF in de wet is er weer een goede stap gezet met betrekking tot het kunnen positioneren van de opleidingen die in ons land worden aangeboden. Voor de formele opleidingen was alles toch al redelijk helder voor iedereen, al moet men nog wel wennen aan de Associate degree – en als er een Professional Doctorate zou komen, moet er ook van alles worden uitgelegd.

Je kunt dus zeggen dat alles transparanter gaat worden, al zijn er allerlei groepen die het daarmee niet eens zijn. Met dit wetsvoorstel en de vragen bij de internetconsultatie probeert de wetgever toch zoveel mogelijk input te genereren om daarmee wind uit de zeilen van die groepen te nemen. Er is als het ware een 'schaduw-aanpak' nodig, voor een actie-ruimte als het gaat om de grijze gebieden, het schemergebied waarin aanbieders van scholingstrajecten zullen blijven opereren. Er zijn straks naast de formele onderwijsinstellingen aanbieders van opleidingen die zij aan het NLQF gelinkt hebben. Maar daarnaast zijn er tientallen grote, middelgrote, kleine en mini-aanbieders van allerlei vormen van scholingstrajecten – en daartoe mag je ook de formele en non-formele instellingen rekenen, met hun private activiteiten. Zij willen vaak geen NLQF-niveau hebben omdat

ze gekoppeld zijn aan een 'eigen' raamwerk of dat van een bepaalde bedrijfstak – en ook met een eigen landelijk register – zoals die er nu al overal te vinden zijn, heel commercieel vormgegeven. Ook hebben ze veelal het geld er niet voor of ervoor over.

Maar het meest aangevoerde argument om niet aan te haken is dat er toch een vorm van controle is en de bewegingsvrijheid wordt ingeperkt, op papier in ieder geval, want er kan best van twee walletjes worden gegeten. Een aanbieder laat namelijk een opleiding of leertraject op een gegeven moment inschalen, komt in het register te staan, en kan vervolgens volledig z'n gang gaan met het programma onder de naam die daaraan is verbonden. Bij formele opleidingen is er sprake van landelijk overleg (niet dwingend weliswaar) en van een landelijk opleidingsprofiel (met veel ruimte weliswaar), maar bij non-formele opleidingen is daarvan geen sprake. Het is de aanbieder die alles in de hand heeft. Natuurlijk moet bij de examinering en toetsing worden aangetoond dat alles op een onafhankelijke wijze en 'op afstand' geschiedt, maar zowel van die kant als bij de verzorging van het onderwijs kan de dynamiek z'n gang gaan.

Bij de formele opleidingen in het voortgezet onderwijs ligt alles eigenlijk gewoon vast. In het mbo ook, al is bij de vormgeving het woord aan de ROC's. Het hbo en wo hebben te maken met een zesjaarlijkse beoordeling door de NVAO, al moet worden gesteld dat er niet wordt gekeken naar hoe het huidige programma zich verhoudt tot het programma van zes jaren ervoor. Ook de toetsing aan het landelijke profiel in het hbo kan vaak alleen maar zeer beperkt plaatsvinden, terwijl de universiteiten hun eigen gang kunnen gaan bij het aanpassen van de opleidingen, met de zgn. academische vrijheid als beginsel.

Voor de inschaling bij het NLQF staat ook een termijn van zes jaren. Daarna moet de gehele procedure opnieuw worden doorlopen, om daarbij te bezien of het niveau gelijk is gebleven. De inhoud en de samenstelling van de onderliggende units worden niet in ogenschouw genomen, als zodanig.

Er blijft dus nog veel aanbod over naast de beoordeling en automatische NLQF- en EQF-inschaling van formele opleidingen en de vrijwillige koppeling daaraan van de non-formele opleidingen. Het kaf van het koren daarbij kunnen scheiden is dan vaak als a.s. cursist of deelnemer een kwestie van het hebben van vertrouwen, kijken naar de reputatie en scannen van allerlei websites waarop de voorgangers hun oordelen hebben geplaatst – ook van de vele landelijke platforms waaraan veel aanbieders van scholingstrajecten zich gecommitteerd.

Eerder in dit document hebben we er al het een en ander over gezegd, maar als het NLQF een stevige positie gaat innemen, krijgen 'scholingscowboys' een tweede optie om in de communicatie met allerlei referenties en suggestieve connotaties te komen. We geven er hier ook maar gewoon nog een aantal, oud en nieuw:

- Onze opleiding is op hbo-niveau.
- Het programma valt te vergelijken met een opleiding die de graad Associate degree oplevert.
- Onze interne bedrijfsopleiding is op niveau 5.
- Deze internationale opleiding is in allerlei landen terug te vinden op niveau 6.
- Het gaat bij onze opleiding om een programma op het Europese niveau 4.
- We werken samen met een hogeschool die bacheloropleidingen in ons vakgebied aanbieden.

Het zijn wellicht gevallen die in het eerder genoemde grijze gebied van de werking van alle wet- en regelgeving zijn onder te brengen. Het gaat om het gebruik van termen die niet verboden zijn maar waarvan een duidelijke suggestie uitgaat. Zolang de aanbieder niet communiceert dat men de eigenaar van een bepaald diploma of getuigschrift is of daarnaast verwijst, zal er niet veel aan te doen zijn – nog niet... Toch is het aan te raden om in de beginjaren deze uitspraken en beweringen te gaan monitoren. Dat kan zelfs via een project bij een hogeschool zijn, voor studenten 'communicatie'. De overheid kan daarover informatie krijgen en vaststellen of zich bepaalde trends voordoen. Er kunnen altijd gesprekken met aanbieders plaatsvinden, om 'even door te vragen'. In de aangekondigde monitor kan dit alles een plek krijgen zodat na de periode van vijf jaren die daarvoor staan, verdere oordelen zijn te vellen als het gaat om de wetgeving.

7.2.5 Koppeling aan NLQF en dan ook suggesties gebruiken

Een aspect van dit wetsvoorstel is dat er allerlei aanbieders kunnen zijn die zonder verder dat ze op bepaalde zaken kunnen worden aangesproken qua gedrag in de communicatie, de inschaling

in het NLQF kunnen laten plaatsvinden. Het is zo dat er geen misbruik van mag worden gemaakt, door bijvoorbeeld letterlijk te verwijzen naar formele en non-formele kwalificaties die op eenzelfde niveau in het register staan. Maar het kan ook gaan om suggestieve teksten en dan kan door het NCP worden ingegrepen als daarbij een bepaalde 'communicatiegrens' is overschreden.

We gaan er vanuit dat na de invoering van het wetsvoorstel, met aanpassingen, een dergelijke houding ten opzichte van het misbruik wordt gehanteerd. In Vlaanderen wordt daar pro-actief mee omgegaan, om organisaties die onwillig zijn, snel tot de orde te roepen. We begrijpen dat daarvoor menskracht nodig is, met veel tijd en energie, maar zeker in de beginperiode moet de vinger stevig aan de pols worden gehouden.

Het moet hierbij niet alleen maar gaan om aanbieders die geen inschaling hebben laten verrichten en toch iets suggereren, zoals met 'onze opleiding is niveau 6 en dus op hbo-niveau'. Ook instellingen die non-formele kwalificaties aan het NLQF hebben laten linken, moeten zich van dergelijke uitspraken onthouden, op straffe van het ontnemen van het keurmerk.

Een bijzondere situatie is en blijft het hebben van een instelling voor formele opleidingen waarbij onder dezelfde naam ook non-formele trajecten, al dan niet gelinkt aan het NLQF, kunnen worden aangeboden. Alles lift als het ware mee op de naam en status van die instelling. Daardoor is het lastig voor degenen die een opleiding willen gaan volgen, na te gaan op welke wijze er sprake is van een vorm van 'erkenning'. Voor de formele opleidingen is dat snel na te gaan, ook aan de hand van de naam ervan, maar voor de andere non-formele kwalificaties moet het NLQF-register worden geraadpleegd. Als daar niets is te vinden, moet worden vertrouwd op andere bronnen, veelal in een bepaalde mate beheerd en beheerst door de aanbieder zelf dan wel een platform waarvan deze instelling lid is.

De gedachte kan zijn om zoveel mogelijk van deze verwarring te gaan voorkomen en ervoor zorg te dragen dat alles op een eigen plek kan worden aangetroffen, binnen de geldende afspraken. In het kader daarvan zou een formele aanbieder zich moeten onthouden van het combineren van het aanbod in de communicatie dan wel door zelf te verwijzen naar wat er naast het non-formele systeem intern in de formele zin is en kan worden gevolgd. Dat kan best te maken hebben met het verlenen van vrijstellingen als er een inschrijving plaatsvindt voor een formele opleiding, maar ook dan moet men zo transparant mogelijk zijn over hetgeen in de non-formele setting is te volgen. Daarbij kan worden verwezen naar een link met het NLQF, het zijn van een deel van een formele opleiding, een maatwerkprogramma met delen ervan of simpelweg een kwalificatie die daar volledig los van staat. Zeker voor de bekostigde instellingen zal dit allemaal nauw gaan luisteren, op straffe van een onderzoek vanuit de inspectie.

7.2.6 NLQF-register en formele opleidingen en namen aanbieders

Het is zo dat formele opleidingen een niveau van het NLQF kennen maar nadrukkelijk niet in het register van het NLQF (zullen) worden opgenomen. De vraag is dus waar buitenstaanders kunnen zien wat het NLQF-niveau is van een formele opleiding. Het antwoord is in ieder geval dat het niveau en dat van het EQF in het Croho en ook het (nieuwe) RIO zullen worden opgenomen.

Verder moeten we ons afvragen of andere websites en bronnen ook het niveau moeten gaan vermelden. Denk aan 'studiekeuze123.nl'. Het ligt voor de hand om dit niet te doen. De overheid zal in dat kader moeten nagaan op welke communicatiekanalen incl. de eigen website allemaal informatie staat over formele opleidingen en waar het absoluut nodig is om daarbij het niveau te vermelden. In het geval van formele opleidingen is het NLQF-niveau niet zo relevant, dus er kan worden volstaan met het EQF-niveau als dat van belang is.

Zoals elders reeds aangegeven zal ook dienen te worden nagegaan in hoeverre alle communicatiekanalen die er zijn zodanig worden ingericht dat de kans bestaat dat non-formele en alle andere niet-formele kwalificaties meeliften. In dat geval kan de overheid met de betrokken organisaties in gesprek gaan, over zaken als het gebruiken van de naam van de instelling.

7.2.7 Post-hbo

Er wordt al behoorlijk lange tijd in ons land gewerkt met het begrip 'post-hbo'. Dat is geen wettelijke term, maar er is ook geen artikel in de wet voor het hoger onderwijs opgenomen waarin staat dat het begrip 'hbo' niet buiten de gebaande paden in het formele onderwijs mag worden gebruikt. Dat

komt door het feit dat in de wet alleen maar de naam voluit wordt gehanteerd: hoger beroepsonderwijs – los van ‘hbo’ in een paar niet meer geldende koppen. Maar die tellen wettelijk toch niet mee, zoals er ergens ook ten onrechte de afkorting ‘vwo’ wordt gebruikt. Men kan derhalve geen actie ondernemen tegen degenen die in hun communicatie ‘hbo’ gebruiken, zonder hogeschool te zijn¹⁶.

Een vraag bij het wetsvoorstel is of het hanteren van het begrip ‘hbo’ buiten de reguliere context in ogenschouw moet worden genomen. Een extra reden daarvoor kan zijn dat ‘hbo’ te maken heeft met een drietal graden: Ad, Bachelor en Master. Het interessante is dat in de wet iets is geregeld voor de ‘post-initiële masteropleiding’, ook binnen het hbo. Dat levert nog steeds een Master op, ook als iemand zo’n opleiding volgt na al een graad Master te hebben verworven. In ons land maar vooral in Vlaanderen heet dat in dat geval ‘manama’, maar die nog steeds op niveau 7 te positioneren. Je zou kunnen zeggen dat het traject valt onder ‘post-hbo’.

Maar in de loop der jaren werd ‘post-hbo’ vooral gekoppeld aan een traject na een bacheloropleiding. Logisch want los van de Master was er gewoon maar één smaak, de Bachelor. Nu is er ook de Ad binnen het hbo en dat verandert de zaak. Ergo, moeten we het dan gaan hebben over ‘post-Ad’ en ‘post-Bachelor, zeker als de hogescholen hierbij betrokken zijn? De andere private aanbieders zullen daar niet vrolijk van worden want de graden Ad en Bachelor zijn namelijk wel wettelijk beschermd.

Kortom, de tijd is rijp, denken we, om samen met het NLQF een aantal vlekjes in het geheel weg te werken en ‘post-hbo’ uit het onderwijsjargon te laten verdwijnen en ‘hbo’ te vervangen in voorkomend geval door een van de betreffende graden. Dat maakt het toch allemaal weer een heel stuk overzichtelijker voor degenen die een dergelijke opleiding willen gaan doen.

O ja, uiteraard kan achter de graad de naam van de opleiding worden opgenomen. Dus bijvoorbeeld ‘Post-Ad Marketing’, als deze non-formele opleiding daarop voortbouwt of met een toevoeging die past bij een meer unieke opleiding. Voor alle duidelijkheid: Als iemand na de Ad een aanvullend programma binnen een bacheloropleiding doet, is het wel een formele voortzetting...

8 Vragen 2 en 3 van de internetconsultatie

In hetgeen we hierboven hebben aangekaart, is op zichzelf al voldoende munitie aangedragen voor allerlei beschouwingen rond het wetsvoorstel. De vragen 2 en 3 (de eerste vraag betreft het verzoek om algemeen op het voorstel in te gaan) kunnen derhalve simpelweg worden beantwoord met ‘zie deze nieuwsbrief’. Toch willen we bij beide vragen nog een lijstje met korte aanbevelingen componeren, als een soort sfeertekening met betrekking tot wat we allemaal beogen – ook als het gaat om een aantal aanpassingen.

8.1 Vraag 2 van 3

Weer eerst even de vraag, met de inleiding:

De leeruitkomsten (kwalificaties) van formele en non-formele opleidingen krijgen allebei een NLQF-niveau op de schaal van 1 tot 8. Bij die inschaling wordt alleen naar de leeruitkomsten gekeken. Daarom zegt die inschaling weinig tot niets over de kwaliteit en omvang van de opleiding. Voor formele opleidingen gelden bijvoorbeeld wettelijke kwaliteitseisen, zoals gekwalificeerd personeel en eisen aan de grootte en duur van de opleiding. Voor non-formele opleidingen gelden die wettelijke kwaliteitseisen niet. Wat niet betekent dat ze minder zouden zijn. Een diploma van een formele opleiding kan recht geven op doorstroming naar vervolgonderwijs. Dat geldt nooit voor een non-formele opleiding op datzelfde NLQF-niveau. Dus formele en non-formele opleidingen met eenzelfde NLQF-niveau zijn niet per se vergelijkbaar qua kwaliteit en omvang.

Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling van non-formele kwalificaties niet betekent dat die non-formele opleiding qua inhoud en omvang gelijk is aan een formele opleiding van datzelfde NLQF-niveau?

Ons lijstje:

- Benadruk in geen geval de verschillen die voortvloeien uit het gebruik van het NLQF en de rol van het NCP en het via de overheid automatisch inschalen op een niveau ervan, wetende dat formele opleidingen hun eigen namen (en graden) hebben.

¹⁶ Een interessante casus is dan weer wel hoe het zit met het gebruik van het begrip ‘Post Hoger Beroeps Onderwijs’. De vier delen zijn gewoon in het woordenboek te vinden en niet in die combinatie binnen de WHW. Is dat een bewuste omzeiling van de wet geweest of gewoon ‘omdat het kan’?

- Probeer het ook niet met alle macht uit te leggen, aangezien dat alleen maar tot meer verwarring zal gaan leiden.
- Laat men zich als wetgever eveneens realiseren dat formele opleidingen met eenzelfde naam ook geen gelijke omvang hebben. Een Bachelor in het hbo omvat 240 studiepunten, in het wo 180. Dat is al lastig uit te leggen in het buitenland, maar in Nederland weet men niet anders dan dat het gaat om opleidingen van vier resp. drie jaren.
- Geef bij de verdere communicatie aan, als de wet in werking treedt, dat er juist een extra voorziening voor non-formele opleidingen is gekomen, om een nationaal niveau te kunnen claimen.
- Voeg daaraan toe, als het ware zo nonchalant mogelijk, dat hiermee de formele opleidingen internationaal via het NLQF kunnen communiceren als het gaat om op welk EQF-niveau een opleiding wordt aangeboden – en dat dit voor de internationale samenwerking bijzonder handig is, naast alle afspraken die al zijn gemaakt in de internationale context.
- Vermeld dat het NCP hiermee, samen met de overheid, een nieuwe groep aanbieders de kans biedt om zich te profileren, niet met formele namen, graden en titels, maar met een niveau. Wijs erop dat dit ook al gebeurt door werkgeversverenigingen, branches en beroepsverenigingen, en dat dit de kans biedt om nationaal een algemeen zichtbaar kenmerk te gebruiken.
- Iedereen weet heel erg goed dat non-formele opleidingen geen standaard-omvang kennen. Noem simpelweg het feit dat het kan gaan om cursussen, korte programma's, specifieke beroepsopleidingen en dergelijke.
- Men zou ook nog kunnen zeggen dat formele opleidingen een opbouw kennen waarbij men met het programma iemand stapsgewijs meer competenties voorschotelt, ook gericht op de persoonlijke ontwikkeling in een brede setting. De opleidingen bouwen veelal op elkaar voort. Bij non-formele opleidingen kan het programma uit sterk verschillende onderdelen bestaan, net zoals dat geldt voor heel veel functies, maar waarbij een soort gemiddelde valt te constateren, zoals dit ook bij een functieprofiel gebeurt.

8.2 Vraag 3 van 3

De procedure van inschaling van een non-formele opleiding bestaat uit twee stappen: validiteit en inschaling. Omdat er bij de validiteitstoets ook wordt gekeken naar de kwaliteit van de werkprocessen van de examinering ontstaat wel eens het beeld dat het NLQF een kwaliteitslabel is.

Heeft u een idee hoe we in de communicatie duidelijk kunnen maken dat de NLQF-inschaling geen kwaliteitsoordeel of -keurmerk over de opleiding is?

- Laten we voorop stellen dat degenen die een non-formele opleiding volgen, dit helemaal niet zullen of willen weten. Men gaat nu vooral af op de reputatie van de aanbieder en de ervaringen die anderen hebben opgedaan, en niet op de beoordeling door het NCP. Het niveau is op zichzelf wel een interessant gegeven.
- De vraag suggereert dat studenten in het algemeen weten dat opleidingen in de formele zin worden getoetst op de kwaliteit door een externe partij. Voor het vmbo, havo en wo is bekend dat er landelijke examens zijn en dat hiervoor 'ergens' een organisatie is opgetuigd. Bij het bekostigde mbo, hbo en wo hebben studenten het idee – niet onterecht – dat het de instellingen zijn die eigenstandig in staat zijn om een opleiding in te richten en vorm te geven. Die instellingen zullen niet hameren op het NVAO-keurmerk en veel meer op uitingen in de Keuzegids, bij Elsevier en bijvoorbeeld op studiekeuze123.nl.
- Private instellingen kennen een dergelijke situatie ook in voorkomend geval voor de formele opleidingen, maar mogen tevens allerlei andere trajecten en spin-offs in de markt zetten. Zij zullen in het mbo kunnen terugvallen op het 'keurmerk SBB' en voor het hbo en wo op accreditatie door de NVAO en het 'beeldmerk' ervan. Zij zullen in vrijwel alle gevallen als ze onder dezelfde naam opereren, geen enkel nut zien in het koppelen van programma's en kwalificaties aan het NLQF en waarschijnlijk nog veel minder aan het EQF.
- Het is nodig om spelregels op te stellen voor het communiceren door instellingen die beschikken over door de NVAO geaccrediteerde formele opleidingen, van het andere aanbod. Er moet nadrukkelijk blijken wat er valt onder die accreditatie en bij de andere leertrajecten niet.
- Als de overheid c.s. zich heel bescheiden gaat opstellen ten aanzien van het feit dat de formele opleidingen nu ook een NLQF-nummer krijgen, zal voor een non-formele opleiding de koppeling aan het NLQF veel eerder een zekere meerwaarde met zich meebrengen.

- Het is in het verlengde daarvan van belang dat aanbieders van non-formele opleidingen zich nadrukkelijk onthouden van verdere suggesties als het gaat om andere soorten kwalificaties, zeker als het gaat om eigen formele opleidingen en kwalificaties die aan het NLQF zijn gekoppeld. Er zal dus een scheiding dienen plaats te vinden in het aanbieden van opleidingen met een NVAO-keurmerk, een NLQF-inschaling, een ander keurmerk (en die zijn er genoeg) en alles wat daarnaast nog bestaat.
- Er zal meer en meer door bekostigde instellingen worden gezien of via het inzetten van leertrajecten, in meer of mindere mate met gebruik van onderwijsheden (en specifiek ontworpen eenheden), een specifieke private markt kan worden bediend. Indien dit kan en mag, moet daarbij worden afgezien van alle uitingen die 'de klant' het idee geeft dat daarmee wordt meegelift op de accreditatie van de formele opleiding. Er kan alleen worden gemeld dat het gaat om onderwijseenheden van een bepaalde opleiding, bij name te noemen. Zie daarvoor ook allerlei aanbevelingen van onze kant.
- Aanbieders van non-formele opleidingen dienen voor kwalificaties (leertrajecten) duidelijk aan te geven dat de procedure van het NCP nadrukkelijk het niveau betreft en dat de kwaliteit en de inhoud een kwestie is van de aanbieder zelf. In het geval dat daarbij externe partijen zijn betrokken (examenbureaus, werkgeversinstanties, beroepsverenigingen) en als deze ook bij de inschaling zijn ingebracht, moeten deze in de communicatie worden meegenomen.

9 Nog even iets apart benadrukken voor onderwijsinstellingen (formeel) en het NLQF

In bovenstaande hoofdstukken hebben we op een aantal plaatsen uitspraken gedaan over het inschakelen van het NLQF, in allerlei situaties. Het is als zodanig een raamwerk dat geheel vrijwillig te gebruiken is door aanbieders van non-formele kwalificaties (leertrajecten, opleidingen e.d.). Niemand in ons land en daarbuiten zal zo'n instelling dwingen om een kwalificatie te laten inschalen door het NCP op een niveau dat daarmee vastligt, in het register. De betrokken aanbieder zal volledig zelfstandig de afweging moeten maken of het de kosten waard is en of daarmee ook op termijn een deel van de private markt kan worden bediend.

Daarnaast zijn er netwerken, organisaties, platforms en verenigingen die gekoppeld zijn aan een deel van het werkveld en daarvoor een functiehuis kennen. Als de NLQF-niveaus (bij benadering) sporen met die niveaus van die functies kan het voor de transparantie ervan goed zijn bij het NCP aan te kloppen. Maar ook dan moet die afweging ten aanzien van de meerwaarde worden gemaakt. De onderwijsinstellingen ontkomen echter simpelweg niet aan de koppeling aan het NLQF, als ze dat al zouden willen. Elk formeel diploma en getuigschrift kent een formeel niveau. Ons land heeft zich verbonden aan de inschaling ervan in het NLQF en, heel belangrijk, het EQF. Daarmee is er vrijheid van verkeer voor studerende en mensen die met een diploma elders aan de slag willen. Het EQF past bij het hebben van een samenwerking binnen Europa.

Dus er is sprake van een automatisme voor de onderwijsinstellingen met hun formele opleidingen. Maar ze hoeven niet langs het NCP en betalen er niks voor omdat de kosten al worden gemaakt met betrekking tot de accreditatie door de NVAO. Zo wordt een Ad gelijkgesteld met niveau 5 van het NLQF, zonder dat in de nationale context een aanwijsbare extra waarde hieraan kan worden ontleend. Dat is wel het geval als er meteen ook EQF-5 van wordt gemaakt en dit niveau in de internationale setting valt te communiceren.

Kortom, voor de formele opleidingen is de koppeling aan het NLQF verplicht gesteld. Voor alle andere kwalificaties die er in allerlei soorten en maten zijn is het kwestie van vrijwillig aan een beoordeling te worden onderworpen. Misschien dat in de (nabije?) toekomst het aanbod aan formele opleidingen zal worden uitgebreid en dat ook daarbij een automatische inschaling in het NLQF mogelijk is.

10 Extra nabrand: Dutch Agency for Education and Training

In Ierland is veel van wat we hier apart hebben aan betrokken organisaties in eenzelfde organisatie terug te vinden, de QQI. Idem voor Noorwegen, met de NOKUT. Zou het handig zijn om te bezien of de NVAO, SBB, NCP, CDHO en Nuffic ook niet op termijn veel meer met elkaar kunnen gaan samenwerken. De samenhang van alles wat we hebben, kan beter worden bewaakt. Maatregelen van de overheid kunnen worden 'doorberekend' voor alle sectoren en soorten opleidingen. Het is maar een idee...

11 Zaken die we aanbevelen aan de overheid en de commissie onderwijs van de TK

Uiteraard is dit stuk niet voor niets opgesteld, als reactie binnen de internetconsultatie, maar er moeten daarvoor nog wel wat teksten worden doorgeworfeld. Hoewel, het wetsvoorstel kent met alle toelichting ook een omvang van 50 pagina's. Dus er is ook veel tijd nodig voor alle analyses. Om de lezers het een stukje gemakkelijker te maken hebben we hier een drietal lijsten opgesteld met de zaken die we in ieder geval onder de aandacht van de beleidsmakers willen brengen. Daarin wordt steeds de kern van zo'n zaak gegeven, met een korte aanvullende toelichting en een verwijzing naar de pagina van dit document.

Eerst geven we een aantal suggesties mee, om naar het wetsvoorstel te kijken, mogelijk leidend tot aanpassingen. Vervolgens geven we een paar tekstuele zaken mee, om te bezien of er taalkundig nog wat reparaties dienen plaats te vinden.

Tenslotte dan een lijst met dringende aanbevelingen om de wet aan te passen, zodanig dat het een soepeler geheel oplevert. Ook kunnen diverse vlekken worden weggewerkt, om te voorkomen dat later weer aanpassingen van de wet nodig zijn.

11.1 Suggesties, ter overweging bij het aanpassen van het wetsvoorstel

De eerste lijst betreft een aantal zaken die we graag en van harte aanbevelen om te gebruiken voor het toetsen van de doelstellingen. De kanttekeningen bieden naar onze mening de kans om na te gaan of het wetsvoorstel op een aantal punten niet handig is of juist dient te worden aangevuld. Het zijn dus geen fouten of omissies, maar vooral aspecten die mogelijk aandacht verdienen. We geven steeds een korte beschrijving, met daarna een passage uit dit document en in de rechterkolom de pagina alwaar meer informatie is aan te treffen.

Zaken die aandacht verdienen	Pagina
<p>Kort Een cruciaal argument voor het wetsvoorstel is dat men zich dient te conformeren aan internationale afspraken. Maar dat betekent niet dat men alles rond het EQF dient te respecteren. Bovendien wijkt Nederland nu al af van die afspraken, maar dat gebeurt ook in andere landen, voor het hoger onderwijs.</p> <p>Passage <i>Het is best opmerkelijk dat in het wetsvoorstel en de kritiek die bijvoorbeeld de Onderwijsraad had, voortdurend wordt verwezen naar Europese afspraken. Men 'overtreedt' met die 4+ ook die overeenkomst – al hebben alle andere landen dit door de vingers gezien, net zoals men Duitsland heeft gedwongen om de 'Abitur' van 5 terug te zetten naar 4, aldaar leidend tot een deal over een (permanente?) status quo voor niveau 5.</i></p>	5
<p>Kort Als een bekostigde instelling private leerwegen aanbiedt onder hetzelfde bestuur, dienen de namen van de betrokken instellingen duidelijk van elkaar te verschillen.</p> <p>Passage <i>Er zijn al constructies op dat vlak, met de bekostigde en de private instelling onder eenzelfde bestuur. Maar dan zou ook moeten worden vastgesteld en formeel vastgelegd dat de naam van die private instelling nadrukkelijk en duidelijk afwijkt van die van de bekostigde hogeschool.</i></p>	11
<p>Kort Er moeten nog discussies plaatsvinden over het formaliseren van de mogelijkheden om zonder meer delen van bekostigde formele opleidingen te kunnen aanbieden in het hoger onderwijs. De vraag is of het NLQF daarop vooruitloopt, dus die discussies in de weg gaat zitten.</p> <p>Passage <i>Een wezenlijk punt is om in het wetsvoorstel bepaalde zaken uit te zonderen, dus niet in te zetten voor het bekostigde hbo en wo. Er worden steeds meer discussies gevoerd over wat wel en niet mag en in hoeverre een hogeschool of universiteit toch allerlei eigen constructies op eigen houtje gaat hanteren.</i></p>	12

<p>Kort Het is de vraag of in de wet dient te worden opgenomen dat een natuurlijk persoon kan worden beschouwd als een aanbieder in het kader van deze wet.</p> <p>Passage <i>Ook zijn er allerlei wettelijke voorwaarden gekoppeld aan het aanbieden van diensten waardoor een legale status onontkoombaar is. Bovendien lijkt een natuurlijk persoon lastiger bij misbruik aan te spreken, gezien het ontbreken van een wettelijke basis voor de werkzaamheden.</i></p>	12
<p>Kort Er wordt gesproken over toezicht op het werk van het NCP. Het is niet duidelijk in hoeverre het gaat om personen op eigen titel of een Raad van Toezicht.</p> <p>Passage <i>Wil men komen tot een soort Raad van Toezicht? Er wordt nu gesproken over 'de' toezichthouder en dat zou een enkele persoon kunnen zijn, of bedoelt men 'een'?</i></p>	16
<p>Kort Het kan goed zijn om de helderheid te vergroten in het aanbod en de status van een formele instelling om in de WHW op te nemen dat in de naam het begrip 'hogeschool' dan wel 'universiteit' (of de Engelse naam) voorkomt.</p> <p>Passage <i>In het kader van de helderheid, zeker nu het NLQF erbij komt, kan er wellicht worden nagedacht om de rechtspersoon die beschikt over licenties voor formele opleidingen, te verplichten in de naam en de daarmee directe communicatie het begrip 'hogeschool' resp. 'universiteit' dan wel de Engelse vertaling ervan mee te nemen. In het verlengde daarvan, zoals elders reeds aangegeven, zou het dan ook exclusief daarvoor moeten zijn, om verwarring rond het non-formele aanbod te voorkomen.</i></p>	18
<p>Kort Er loopt de komende jaren een monitor mee. Daarnaast lijkt het handig als de NRTO een werkgroep instelt om de effecten van het NLQF te kunnen meten bij de leden en mogelijk ook niet-leden.</p> <p>Passage <i>Ons voorstel is dat de overheid samen met de NRTO een werkgroep in het leven roept om te bezien hoe wordt gereageerd door de betrokken organisaties op de verdere invoering van het NLQF. Daarbij is overigens ook in interessant om te merken wat er met alle andere niet-gereguleerde scholingstrajecten gaat gebeuren, om de dynamiek van het NLQF te peilen</i></p>	21
<p>Kort Er kan een bepaalde dynamiek optreden als aanbieders gebruik gaan maken van het NLQF en er vervolgens zelf een vorm van accreditatie aan koppelen – een aanpak die nu is ondergebracht bij de NVAO en SBB. Dat kan tot onnodige verwarring leiden.</p> <p>Passage <i>Misschien komen er eveneens aanbieders op het idee, de handen ineenslaande, om gebruik te maken van de inschaling in het NLQF en daaraan gekoppeld de kwaliteit van het programma te beoordelen en van een keurmerk te voorzien. Dat is voor het hbo en wo net zoiets als de accreditatie van de NVAO en de koppeling aan het NLQF, dus een soort dubbel 'stempel'.</i></p>	22
<p>Kort We vragen aandacht in het kader van dit wetsvoorstel voor de wijze waarop bestemde en private hogescholen hun non-formele aanbod positioneren en dat communiceert. We pleiten voor een scheiding, in de naam en andere zaken, om het meeliften op de status van aanbieder van formele opleidingen te voorkomen.</p>	23

<p>Passage <i>Als het gaat om dit aspect van het communiceren van onderwijsinstellingen en aanbieders van non-formele opleidingen, gekoppeld aan het NLQF, zal door de overheid in aanvulling op dit wetsvoorstel de discussie dienen te worden aange- gaan over de volgende vragen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Moeten bekostigde onderwijsinstellingen in de communicatie hun non-formele opleidingen op een andere pagina van de website dan voor de formele opleidingen vermelden?</i> - <i>Dient in het verlengde van dit eerste punt een bekostigde onderwijsinstelling alle vormen van niet-formele opleidingen en scholingstrajecten onder te brengen in een apart deel van de organisatie?</i> - <i>Is het raadzaam om nog een stap verder te zetten en alle vormen die niet vallen onder het verzorgen van de formele opleidingen, in een apart instituut onder te laten brengen?</i> - <i>Is het tenslotte, gelet op de communicatie naar de doelgroepen toe, aan te bevelen dat in het geval alle non-formele activiteiten in een eigen rechtsper- soon worden ondergebracht, formeel vast te leggen dat de namen van de betrokken aanbieders nadrukkelijk van elkaar verschillen?</i> 	
<p>Kort De overheid moet zich realiseren dat er naast de formele opleidingen en de vrijwillig aan het NLQF-gelinkte non-formele opleidingen nog heel veel andere opleidingen en scholingstrajecten zijn die nergens onder vallen. Die groep moet eigenlijk ook worden gemonitord.</p> <p>Passage <i>Er blijft nog veel aanbod over naast de beoordeling en automatische NLQF- en EQF-inschaling van formele opleidingen en de vrijwillige koppeling daaraan van de non-formele opleidingen.</i></p> <p><i>Het kaf van het koren daarbij kunnen scheiden is dan vaak als a.s. cursist of deelnemer een kwestie van het hebben van vertrouwen, het kijken naar de reputatie en het scannen van allerlei websites waarop de voorgangers hun oordelen hebben geplaatst.</i></p>	25
<p>Kort Naast organisaties als de SBB, NVAO, Nuffic, CDHO komt nu het NCP. In een aantal landen heeft men die organisaties onder hetzelfde bestuur gebracht, zodanig dat ze meer kunnen samenwerken. Dat maakt het mogelijk veel van de procedures op elkaar af te stemmen.</p> <p>Passage <i>In Ierland is alles wat we hier apart hebben aan betrokken organisaties, in eenzelfde organisatie terug te vinden, de QQI. Idem voor Noorwegen, met de NOKUT. Zou het handig zijn om te bezien of de NVAO, SBB, NCP, CDHO en Nuffic ook niet op termijn veel meer met elkaar kunnen gaan samenwerken.</i></p> <p><i>De samenhang van alles wat we hebben, kan beter worden bewaakt. Maatregelen van de overheid kunnen worden 'doorberekend' voor alle sectoren en soorten opleidingen.</i></p>	29

11.2 Lijst met tekstuele zaken, onder de loep te nemen

In deze lijst geven we onze kanttekeningen als het gaat om tekstuele zaken.

Tekstuele zaken	Pagina
<p>We menen dat hier de tekst moet worden aangepast, in artikel 1.3.</p> <p><i>Er staat: 'Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur...'. Bij algemene... lijkt ons prima, maar 'krachtens algemene...' niet helemaal. Moet er dan niet staan 'Bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur...'?</i></p>	6

In artikel 1.4 dient een taalkundige aanpassing te worden doorgevoerd. <i>In lid 2 hoort bij c. geen 'en'. Als men steeds een ';' had gebruikt, dan mag het weer wel. Wetgever, kijk eens zelf naar het rijtje met de hoofdlijnen van het wetsvoorstel, en naar het gebruik van ';' bij een opsomming.</i>	7
Een taalkwestie in artikel 4.2. <i>Bij 1a aan het eind: ', of' is beter. Er ontbreekt een punt aan het eind van 1b.</i>	15

11.3 Dringende aanbevelingen als het gaat (mogelijke) aanpassingen

Aanbeveling voor aanpassingen en aanvullingen	Pagina
<p>Kort In het wetsvoorstel staat NLQF voor 'het Nederlands Kwalificatiekader'. Het is nu evenwel 'het Nederlands Kwalificatieraamwerk'. Dat lijkt ons meer passen bij wat internationaal gebruikelijk is.</p> <p>Passage <i>Men heeft voor het NLQF gekozen als afkorting van het 'Nederlands kwalificatiekader'. Echter, tot en met vandaag de dag hebben we het over het 'Nederlandse Kwalificatieraamwerk', ook te lezen op de website van het NLQF. Dat is in lijn met de beschrijving van het EQF nl. European Qualifications Framework. Echter, er zijn ook plekken op de website van de Europese Commissie te vinden waarbij men het heeft over EKK, het Europese Kwalificatiekader, maar dat is de meer politieke vertaling van EQF. Het lijkt ons toch handiger om aan te sluiten bij wat we al hebben, dus bij het Nederlands Kwalificatieraamwerk. Het is bovendien echt een 'raamwerk', met daarbij een kader voor allerlei procedures en wat er zoal bij komt kijken.</i></p>	4
<p>Kort Het lijkt ons noodzakelijk, gelet op het gehele wetsvoorstel, dat door het NCP niet alleen het NLQF-niveau wordt vastgesteld maar ook het corresponderende EQF-niveau. De wet dient hiervoor te worden aangepast.</p> <p>Passage <i>Het lijkt ons zo dat in lid 2 bij onderdeel b moet komen te staan: '...een NLQF-niveau en het bijbehorende EQF-niveau is vastgesteld'. Nederland kan zelf op een gegeven moment het NLQF aanpassen, en daarmee verandert de wet niet. Maar het EQF kent wel degelijk een eigen aanpak en dynamiek, dus men zal als NCP altijd die vertaling van het NLQF naar het EQF op basis van actuele gegevens moeten verrichten.</i></p>	6
<p>Kort In de loop der tijd kan het NLQF anders worden ingericht, net zo goed als dat kan gebeuren voor het EQF. In de wet dient te worden opgenomen wat er dan dient te gebeuren rond alle opleidingen en wie ervoor verantwoordelijk is.</p> <p>Passage <i>In het verlengde hiervan moet op deze plek ook worden gemeld dat er afspraken dienen te worden gemaakt over het doorvoeren van aanpassingen die in de loop der tijd plaats kunnen vinden rond de niveaus van het NLQF en het EQF en daarmee dus de verbindingen daartussen. Als het register van het NLQF op basis van andere niveaus dient te worden aangepast, is dat de verantwoordelijkheid van het NCP, voor de non-formele opleidingen. De overheid neemt die transitie voor de formele opleidingen voor haar rekening.</i></p>	6
<p>Kort Na het inschalen van opleidingen kan het NLQF op een gegeven moment worden aangepast, als daartoe aanleiding is. De aanbieders ervan dienen op basis daarvan een procedure te hanteren als het gaat om het met terugwerkende kracht aanpassen van de niveaus in de waardedocumenten.</p>	6

<p>Passage <i>In het NLQF-register staat de datum van inschaling. Als binnen zes jaren daarna de niveaus van het NLQF worden aangepast, zal dit uiteraard in het register worden doorgevoerd. Het is aan de aanbieders van deze opleiding hoe dit verder te communiceren met degenen die een waardedocument hebben ontvangen op basis van het 'oude' raamwerk. Daarbij nemen we aan dat binnen de systemen van de aanbieders zelf een en ander zonder meer wordt doorgevoerd.</i></p>	
<p>Kort Het NCP dient in de gaten te houden welke dynamiek er kan ontstaan rond het NLQF, het EQF en andere nationale raamwerken in landen die met ons land samenwerken. Als dit in de AMvB voor het NCP wordt opgenomen, hoeft deze AMvB niet zelf als gevolg daarvan te worden aangepast.</p> <p>Passage <i>We nemen aan dat het NCP dit alles in de gaten gaat houden en dat men van daaruit in het systeem dat men hanteert, de eventuele veranderingen doorvoert. De overheid kan dus opnemen in de AMvB dat er wordt verwezen naar dat systeem rond het NLQF en EQF, zonder de AMvB zelf hoeven aan te passen, en dat men daarbij de actuele NLQF, EQF en koppelingen overneemt.</i></p>	6
<p>Kort Als een formele hbo- of wo-opleiding de toets nieuwe opleiding heeft doorstaan, komt in het besluit het NLQF-niveau te staan. Dat kan in de wet komen.</p> <p>Passage <i>Na de invoering van dit wetsvoorstel zal in het advies van de NVAO en het besluit van OCW het niveau wel worden opgenomen, om misverstanden te voorkomen.</i></p>	7
<p>Kort Als een leertraject binnen een formele opleiding wordt aangeboden, dient te worden vermeld om welke opleiding het gaat. Echter, er kunnen dergelijke trajecten zijn die deel uitmaken van twee opleidingen, zoals bij de Ad en de Bachelor het geval kan zijn. Er moet nog worden besloten hoe daarmee om te gaan.</p> <p>Passage <i>In zo'n geval is niet helder op basis van het wetsvoorstel welke opleiding dient te worden vermeld. Als het eenheden uit de eerste fase zijn, zou de Ad-opleiding kunnen worden genoemd, en bij eenheden uit de tweede fase de bacheloropleiding. Het kan echter tot verwarring leiden in diverse gevallen, zeker als eenheden door een student zelf in de gehele leerlijn kunnen worden gekozen, dus zowel in de eerste als de tweede fase van het traject zijn op te nemen. Ook komt men dan in de knel met het niveau.</i></p>	8
<p>Kort Naar onze mening dient in het wetsvoorstel een regeling voor de zgn. 'verklaring' te worden opgenomen. Deze verklaring kan in het hoger onderwijs worden verstrekt aan studenten die voortijdig een opleiding verlaten.</p> <p>Passage <i>Het is instellingen toegestaan om degenen die uitvallen een 'verklaring' (voor hbo en wo op basis van artikel 7.11, lid 5, van de WHW) mee te geven. Daarin worden de onderwijseenheden vermeld die met voldoende resultaat zijn afgerond. Deze verklaring valt, als we het goed begrijpen, onder het begrip 'waardedocument', zoals hier bedoeld. Er zal voor lid 5 dus ook een wettelijke aanpassing dienen plaats te vinden, zoals een en ander gaat ook gelden voor vermeldingen in het formele diplomasupplement.</i></p>	8
<p>Kort Bij formele opleidingen geldt het EQF-niveau alleen voor volledige opleidingen. Het wetsvoorstel zou het mogelijk te maken dit niveau ook te koppelen aan delen</p>	8

<p>ervan, naast het vermelden van de opleidingen waaruit die delen worden genomen. Dat dient niet mogelijk te zijn. Eveneens moet het onmogelijk zijn om voor delen van een formele opleiding in het hoger onderwijs een directe verwijzing naar de graad in het waardedocument te maken.</p> <p>Passage <i>Ons voorstel is om, gezien feit dat de formele aanpak bij het EQF alleen geldt voor volledige formele opleidingen, het moeten vermelden van het niveau in deze setting uit het wetsvoorstel te halen, al weten we dat het noemen van het type opleiding ook al voor verwarring kan zorgen. Maar in het algemeen mag worden verondersteld dat als er wordt gesproken over bijvoorbeeld een hbo-bacheloropleiding, het impliciet helder is alwaar deze opleiding moet worden gepositioneerd. Ook is dan bekend, zo onderhand, dat het om niveau 6 van het NLQF en het EQF gaat. In het verlengde hiervan moet het niet worden toegestaan voor het hbo en wo om bij een deeltraject de graad van de opleiding te vermelden, alweer omdat er teveel suggestie vanuit gaat. Voor een deel van een formele opleiding kan nu ook geen graad worden afgegeven.</i></p>	
<p>Kort Het is aan te bevelen om voor leertrajecten binnen het hoger onderwijs in het waardedocument het aantal studiepunten op te nemen, samen met het vermelden van het programma van de opleiding waarvan het deel uitmaakt.</p> <p>Passage <i>In het hoger onderwijs worden studiepunten gebruikt, in de internationale context 'credits'. Aan een leertraject dat is samengesteld uit onderwijseenheden van een formele opleiding, kan een aantal studiepunten worden toegekend. Daarmee is er ook sprake van een duidelijke noodzaak om goed te kijken naar de waarde van het traject als geheel.</i></p>	9
<p>Kort Het is nodig om samen met deze regeling het gebruik van het begrip 'niveau' in samenstellingen met 'hbo', 'mbo' en andere formele termen voor type opleidingen te gaan verbieden voor non-formele leertrajecten. Denk daarbij bijv. aan 'hbo-niveau' als een veel gebruikt begrip.</p> <p>Passage <i>Men kan nog steeds opleidingen, kwalificaties en scholingstrajecten in de markt zetten, met daarbij aangegeven dat het gaat om een programma op zo'n niveau. Het meest gebruikt in die zin is het begrip 'hbo-niveau'. De overheid kan best in het verlengde van dit wetsvoorstel besluiten om deze vermelding te verbieden en erop te wijzen dat de aanbieder de kans heeft om de kwalificatie aan het NLQF te laten koppelen en in het waardedocument te vermelden op welke doelgroep het traject is gericht, met aanvullende informatie die een cursist wegwijs kan maken. Het NLQF is als zodanig een mooi alternatief voor het onjuist inzetten van het begrip 'niveau'.</i></p>	9
<p>Kort Verbied zolang daar nog geen wetgeving voor is, het hebben van leertrajecten binnen bekostigde formele opleidingen in het hbo en wo.</p> <p>Passage <i>Het lijkt ons, op basis van de huidige regels en kaders, niet mogelijk om als bekostigde hoger onderwijsinstelling een leertraject aan te bieden, zoals in dit wetsvoorstel bedoeld wordt. Laat de wetgever dit nog maar eens stevig uitzoeken.</i></p>	
<p>Kort Er zal nader moeten worden aangegeven dat bij maatwerktrajecten op basis van onderwijseenheden van een formele opleiding, alleen kan worden geput uit de eenheden die een reguliere student ook kan kiezen.</p>	10

<p>Passage <i>In het wetsvoorstel gaat het om een leertraject dat is te herleiden tot 'de' formele opleiding. Dat is een vorm van 'open formulering'. In principe zouden de maatwerk-eenheden ook kunnen worden aangemerkt als behorende tot het aanbod waaruit ook studenten kunnen kiezen. Alleen is het dan zo dat dit in de praktijk niet mogelijk is voor de studenten en deze eenheden alleen voor specifieke situaties zijn in te zetten.</i></p>	
<p>Kort Aan een non-formeel leertraject kan door de aanbieder zelf een naam worden gekoppeld. Net als bij de formele opleidingen door de NVAO kan het NCP over de naam een oordeel vellen, is ons voorstel.</p> <p>Passage <i>Als een dergelijke kwalificatie door het NCP wordt ingeschaald, heeft de aanbieder het volledige recht er zelf een naam aan te koppelen. Het NCP zal hierover geen oordeel kunnen vellen, tenzij dit ook straks in de statuten en reglementen ervan wordt opgenomen.</i></p>	11
<p>Kort In het geval leertrajecten binnen formele opleidingen als non-formeel leertraject wordt aangeboden, dient de naam ervan in voorkomend geval een relatie te hebben met het werkveld van die formele opleiding.</p> <p>Passage <i>Het wetsvoorstel zal hierover een uitspraak dienen te doen, om te voorkomen dat binnen een formele opleiding – en dan in de private setting – allerlei benamingen ontstaan die niet of nauwelijks een relatie hebben met het deel van het werkveld dat past bij die formele opleiding, en alleen maar meeliften op die opleiding.</i></p>	12
<p>Kort In het register van het NLQF dient een document te zijn opgenomen waarin de conversie van de Nederlandse niveaus naar die van het EQF staat. Het is aan te bevelen beide niveaus in het register te vermelden.</p> <p>Passage <i>Het betekent dat het NCP verantwoordelijk is voor die 'conversietabel' van NLQF naar EQF en deze tabel in het register als document opneemt, op basis van de daarvoor geldende AMvB. Daarbij is uiteraard contact met de overheid nodig als het gaat om de formele opleidingen die ook voor hun waardedocumenten het een en ander dienen te regelen. Het kan daarmee ook zo zijn dat het NCP in het register beide niveaus opneemt, maar dat is verder te regelen.</i></p>	12
<p>Kort In het voorstel staat niets over het benoemen van delen van een non-formele opleiding. Er zou in dat geval moeten worden gesteld dat de 'drager' wel wordt genoemd in het waardedocument, maar niet het niveau, aangezien dat niets over het desbetreffende deel zegt.</p> <p>Passage <i>Er wordt niets gezegd over de situatie waarbij van een non-formele opleiding ook weer delen worden aangeboden, mogelijk in een samenhangend leertraject. Ook in dat geval moet de 'drager' van het leertraject worden vermeld, ook weer zonder het niveau van die non-formele opleiding te noemen in een directe relatie ermee. Een potentiële cursist kan dit zelf achterhalen dan wel in een andere context binnen het waardedocument vinden.</i></p>	13
<p>Kort In het wetsvoorstel moet expliciet worden opgenomen dat het bij uitingen ook gaan om hetgeen gebeurt via de digitale kanalen en sociale media.</p>	14

<p>Passage <i>Het verbod geldt voor alle uitingen die een aanbieder van een opleiding gebruikt rond het communiceren van de status en zaken die daarmee te maken hebben. We gaan er vanuit dat het ook gaat om de digitale uitingen, zoals internet, sociale media en alles wat daarmee te maken kan hebben.</i></p>	
<p>Kort Het kan gebeuren dat een bepaalde kwalificatie door twee aanbieders wordt verzorgd, uit Nederland en uit het buitenland, en dat ze in hun eigen landen verschillend zijn ingeschaald bij het EQF. Hierover kan mogelijk iets worden gezegd.</p> <p>Passage <i>Het kan pijnlijk worden als het gaat om een kwalificatie die internationaal is opgesteld en wordt aangeboden, en de inschaling in verschillende landen tot een verschillend niveau van het EQF heeft geleid. Dat betekent dat er in Nederland verschillende aanbieders van een bepaalde non-formele kwalificatie zijn, om als klant te merken dat het EQF-niveau ook van elkaar afwijkt.</i></p>	15
<p>Kort Het is aan te bevelen om in het waardedocument van een buitenlandse aanbieder het niveau van het eigen NQF op te nemen, samen met het land van herkomst en de naam die in ons land wordt gebruikt. Dat vergroot de transparantie.</p> <p>Passage <i>Ons voorstel is om met het oog daarop in het waardedocument van de buitenlandse instelling net als voor de nationale aanbieders het niveau van het buitenlandse NQF op te nemen. Iemand kan altijd, als dat is gewenst, nagaan of dit correct is, via allerlei daarvoor geschikte kanalen. Dat houdt tevens in dat het land van herkomst in het register wordt opgenomen. De naam van de opleiding is welke in Nederland wordt gebruikt, om misverstanden te voorkomen.</i></p>	22
<p>Kort Als een leertraject een deel is van een formele of non-formele opleiding, ingeschaald bij het NLQF, verdient het aanbeveling daarbij in het waardedocument de niveaus bij het NLQF en dus ook het EQF weg te laten. Aan een deel is geen niveau te koppelen.</p> <p>Passage <i>Onze nadrukkelijke aanbeveling is om het vermelden van beide niveaus achterwege te laten, zowel van het NLQF als het EQF. Het hebben van een deel van een opleiding zegt in het algemeen helemaal niets over het niveau ervan, in vergelijking met het eindniveau van het geheel.</i></p>	23
<p>Kort Een uitermate belangrijke aanbeveling is om elk waardedocument het dan geldende programma op te nemen, zeker als het gaat om delen ervan. Er is op die wijze te zien waartoe het deel behoort. In alle andere gevallen is niet na te gaan wat de 'waarde' van een deel is en waartoe het valt te herleiden.</p> <p>Passage Voorstel: Programma van de opleiding toevoegen <i>Een mogelijkheid die niet in het wetsvoorstel is opgenomen maar zonder meer buitengewoon effectief kan gaan uitwerken, is het verplicht laten opnemen in het waardedocument van het programma waarbij een bepaald leertraject behoort, zijnde een deel ervan. Het gaat om het programma dat geldt op het moment van het uitreiken van het waardedocument. Daarmee kan iedereen zien wat de relatie ermee is en alwaar de betreffende onderdelen van het leertraject zijn terug te vinden. Hiermee wordt het geheel een behoorlijk stuk inzichtelijker.</i></p>	23
<p>Kort Naast hetgeen in het wetsvoorstel staat, dient de overheid ook gaan vaststellen alwaar voor formele opleidingen naast de naam en de graad ook het niveau kan,</p>	26

mag of moet worden vermeld. Daarbij lijkt ons het NLQF-niveau niet relevant, wel dat van het EQF, in voorkomend geval.	
--	--

Passage

Verder moeten we ons afvragen of andere websites en bronnen ook het niveau moeten gaan vermelden. Denk aan 'studiekeuze123.nl'. Het ligt voor de hand om dit niet te doen. De overheid zal in dat kader moeten nagaan op welke communicatiekanalen incl. de eigen website allemaal informatie staat over de formele opleidingen en waar het absoluut nodig is om daar het niveau te vermelden. In het geval van formele opleidingen is het NLQF-niveau niet zo relevant, dus er kan worden volstaan met het EQF-niveau.

12 De belangrijkste zaken uitgelicht... toch maar...

Bij dit soort uitgebreide stukken met allerlei commentaar en uitweidingen die ter onderbouwing van allerlei zaken nodig worden geacht, is altijd een vraag: Maar wat zijn nu eigenlijk de meest wezenlijke kanttekeningen, suggesties en kritische opmerkingen? Daarop antwoord geven is heel tricky, om dan een lijstje op te stellen. Toch durven het wel aan, met de gedachte dat er vervolgens lezers zijn die toch worden uitgedaagd in deze materie te duiken. Dus hier dit lijstje, niet volledig, niet geordend naar prioriteit, maar met gewoon een aantal voorzetten.

1. Helaas toch ook weer een aantal tekstuele zaken die onder de loep dienen te worden genomen door de wetgever, ook al omdat men steeds meer zichzelf aan het tegenspreken is.
2. In het wetsvoorstel staat Nederlands Kwalificatiekader. We pleiten voor het behoud van het Nederlands Kwalificatieraamwerk, het NLQF in onze eigen taal volledig uitgeschreven.
3. Het niveau 4+ dient uit het NLQF te worden gehaald, en als 4 te worden gezien.
4. Er zal moeten worden gestreefd naar een situatie waarbij voor de formele opleidingen in het diplomasupplement alleen het niveau van het EQF wordt genoemd. Voor de non-formele opleidingen kan in het waardedocument het niveau van het NLQF standaard worden genoemd, en zo nodig van het EQF.
5. In het waardedocument van een deel van een formele of non-formele opleiding (leertraject) dient, net als in het diplomasupplement bij een formele opleiding, in voorkomend geval het programma worden opgenomen waarvan het deel uitmaakt, op het moment van uitreiking.
6. Er dient in het waardedocument van een opleiding die hier door een buitenlandse aanbieder wordt verzorgd, het niveau van het NQF van dat eigen land te worden vermeld.
7. In het wetsvoorstel dient ook een en ander worden gezegd over het zijn van een waardedocument van een 'verklaring' die conform de wetgeving wordt uitgereikt aan iemand die zonder diploma de opleiding verlaat, met daarin de eenheden die succesvol zijn afgerond.
8. Het aanbieden van delen van een formele opleiding, als dat kan en mag, kan alleen op basis van de eenheden die regulier door studenten zijn te volgen, en dus niet dat er speciale eenheden zijn die daarvoor worden ingezet.
9. Er dient te worden aangegeven uit welke formele opleiding een leertraject komt, maar dat kan bij de Ad- en Bacheloropleidingen tot onduidelijkheid leiden als de eenheden in beide voorkomen.
10. In het kader van de communicatie moet het ook kunnen gaan over mogelijk misbruik via digitale kanalen en bij sociale media.

En dan meteen kijken naar:

11. Het gebruik van begrippen die worden gekoppeld aan 'niveau' dienen te worden verboden bij instellingen die geen formele opleidingen verzorgen dan wel als die ook non-formele opleidingen aanbieden. Denk aan: hbo-niveau, wo-niveau, enz.
12. Er wordt nu veel gewerkt met het begrip 'post-hbo'. Omdat er in het hbo drie smaken zijn: Ad, Bachelor en Master, moet men een regeling treffen om dat begrip te laten vallen en als zodanig te kunnen overstappen op: Post-Ad, Post-Bachelor en Post-Master.
13. Aanbieders van non-formele opleidingen kunnen hun programma's laten inschalen in het NLQF en zelf een 'accreditatie-organisatie' vormgeven, net zoals dat binnen het hbo en wo met de NVAO en het EQF-niveau ook het geval is, als een 'dubbel stempel'.

En de rest... want er is nog veel te bespreken...